

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ცხოვენი

№ 2 თებერვალი 1961

ამერ. კავკასიის რესპუბლიკების სოფლის მეურნეობის მინისტრის თათბირის პრეზიდენტი

ახსენაში ნ. ს. ხრუშჩოვი საქართველოში

„მსურავალდ მივხვალაშემი რა კავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკებს, ნებას ვაძლევ თავს გამოვთქვა იმედი, რომ მათი მჭიდრო კავშირი შექმნის ბურჟუაზიის დროს არსებული და ბურჟუაზულ წყობილებაში შეუღლებული ერთადერთი მშვიდობიანობის ნიშნებს“.

3. ი. ლმინი

წერილიდან: „აზერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთის, დასტრინისა და მოთვლათა რესპუბლიკების კონფერენცია“. 1921 წ.

ამერკავკასიის რესპუბლიკების სოფლის მეურნეობის მინისტრის თათბირის მუშაობაში მონაწილეობის მისახლება 3 თებერვალს თბილისის ჩამოყვანა სკვპ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდიანი, სსრ კავშირის მინისტრის საბჭოს თავმჯდომარე ახსენა ნ. ს. ხრუშჩოვი.

ნ. ს. ხრუშჩოვმა იმოგზაურა ალპოსდავლ საქართველოს რაიონებში, დაათვალიერა კოლხურ-ნეოტები, საბჭოთა მეურნეობები, მეცხოველეობის ფერები, ესაუბრა სოფლის მეურნეობის მონინადე დაბინაებს.

6 თებერვალს საქართველოს სსრ მთავრობის სახელი გაიხსნა ამერკავკასიის რესპუბლიკების სოფლის მეურნეობის მინისტრის თათბირი, სკვპ ცენტრალური კომიტეტის იანგის პლენუმი.

ახალ საბოლოო-სამეურნეო ტექნიკის გამოყენებას აკავშირებენ: ნ. ს. ხრუშჩოვი, ვ. პ. შვაკაძე, გ. დ. ვაგინაშვილი, პ. კ. კონაიძე, გ. ი. ქადაგიანი, ფ. დ. ლუბაძე, კ. ნ. გალაცო, მ. ი. კუჭავაძე, ა. ნოგაოძე.

მის შედეგებისა და ამერკავკასიის რესპუბლიკების სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარების საკითხებზე თათბირმა მოისმინა სკვპ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდენტის წვერობის კანდიდატის, საქართველოს კმ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდიანის აშ. ვ. პ. შვაკაძის, აზერბაიჯანის კმ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდიანის აშ. ვ. ი. ახუნდოვის, სომხეთის კმ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდიანის აშ. ნ. ზარბიანის მოხსენებები.

ათამიზე ვრცელი სიტყვა წარმოთქვა ახსენა ნ. ს. ხრუშჩოვმა, რომელსაც დამსწრენი განსაკუთრებული გულთბილობით უხვდნენ. შვეხლო რა ამერკავკასიის რესპუბლიკებში ღუნინერი ეროვნული პოლიტიკის დიდ გამარჯვებას, ნ. ს. ხრუშჩოვმა აღნიშნა:

„ჩვენი პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს დიდ გამარჯვებულს და ბედს ვაძლიერებ ილის-ძეღუნის არაერთხელ აღუნიშნავს ამერკავკასიის პროდუქტების, რევოლუციონერი მარქსისტების თვალსაჩინო დამსახურება ჩვენი პარტიის შექმნისათვის, სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების ბრძოლის პერიოდში. ქართველი, აზერბაიჯანელი და სომეხი ხალხები საპროლიანად ამაყობენ იმით, რომ მათი წრიდან გამოვიდნენ შესაძლებელი რევოლუციონერები, რომელმაც თავიანთი სიოცნებე მოახმარეს მუშათა კლასის საქმიანობის ბრძოლას.“

ამერკავკასიის რაიონებში დინებას ეხეუდნენ

სოფლის რევოლუციონერ მუშაობას ჩვენი პარტიის ისეთი გამოჩენილი მოღვაწეები, როგორც იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინი, სტეფანე შუშუანი, სერგო ორჯონიკიძე, ანასტას ნიქოლაი, შვაკი ახიზბეკოვი, პროკოფი ვაჟაიძე, ნარიან ნარიანიოვი, დლო კვებუელი, მისა ცხაკია და ბეგერი სხვა მუშაობილი მარქსისტების მიხედვით იცევიან გამარჯვებისათვის, სოციალისტის დიდი საქმის გამარჯვებისათვის“.

ნ. ს. ხრუშჩოვმა თავის სიტყვაში ღრმა ანალიზი გაუკეთა ამერკავკასიის რესპუბლიკების სოფლის მეურნეობის მიღწევებს, იდაპარაკა მარცხელული კულტურებისა და მეცხოველეობის განვითარებაში ღრმად არსებულ ნაკლებობებზე, ამ ნაკლებობებს და აღმოუხერის გზებზე. ნ. ს. ხრუშჩოვმა თავისი სიტყვის დასასრულს გამოთქვა რჩემა, რომ „საქართველოს, აზერბაიჯანის, სომხეთის სოფლის მეურნეობის მუშაველებმა შეუძლიან ვერცხენონ და კიდევ უნდა ვერცხენონ მეურნეობის შვრიათი, მაღალირეულქობული გაბოლის მავალით“.

7 თებერვლს ღამით ნ. ს. ხრუშჩოვი თბილისიდან გაემგზავრა. გულბოლად გაიცლის ნ. ს. ხრუშჩოვი, საქართველოს მშრომლებმა, რომლები თავდადებულად იბრძვიან იანგის პლენუმის განმეგებლებათა განმორცილებისა და სკვპ XXII ყრილობის ახალი შრომითი შანსატეხებით შესახებდრად, კვლავ გამოხატეს კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობისადმი უსაზღვრო ერთგულების მუხრედ გრძობებს. სომეხი ნ. ს. ხრუშჩოვს ახლდა ვ. პ. შვაკაძე.

პროდუქტების ახალი ქაენისა, შვეროლით

№ 2 (115) თბილისი, 1961 წ.

გამოსვლის № 11 წელი

სოციალისტური საზოგადოებაში-პროლიტარი და სალიზიაზავრ-ამხმარეო შერადი

საქართველოს 40 წლის

ბ. ს. კიშინიძე

საქართველოს სსრ უმაღლესი
საბჭოს პრეზიდიუმის
თავმჯდომარე

ორმოცი წელი თითქოს უმანუწუნელო მონაკვეთია მრავალი საუკუნის ისტორიის გზებზე ერის ისტორიაში, მაგრამ ის ორმოცი წელი, რომელიც გვაშორებს 1921 წლის თებერვლის 25-ს, იმდენად მნიშვნელოვანი და შინაარსიანია, იმდენად დიდი სოციალური, ეკონომიური და კულტურული გარდაქმნებითაა სავსე, რომ ერთი თვალის გადავლებით ძნელია მისი ყოველმხრივი შეფასება, ერთი კი ცხადია, რომ ამ დიდი ისტორიული თარიღით დაიწყო ახალი ერა საქართველოს ისტორიაში, ახალი ცხოვრების შენებისა და სოციალიზმის მშენებლობის ერა.

ძნელი დასაჯერებელია, რომ ამ მოკლე პერიოდში შეიძლება და ისეთი მრწყინივალე წარმატებების მოპოვება სახალხო მფურნეობისა და კულტურის განვითარებაში, როგორცაც მიღწეა საბჭოთა საქართველომ 40 წლის მანძილზე.

მეფის რუსეთის აგრარული ჩამორჩენილი მხარიდან საქართველო გადაიქცა საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთ მოწინავე რესპუბლიკად, დიდად განვითარებული მრეწველობით, მრავალდარგიანი მეტანეშებელი სოფლის მეურნეობით, მოწინავე სოციალისტური კულტურით.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პირველი წლებიდანვე დაიწყო მთელი მრეწველობის წინსვლის საფუძვლი—ენერგეტიკის განვითარება. ჯერ კიდევ 1928 წელს დამთავრდა პირველი პირობითი ელექტროსადგურის „ზაქსის“ მშენებლობა, რომლის სიმძლავრემ თითქმის ოთხჯერ გადააჭარბა საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებლად საქართველოში არსებულ ყველა ელექტროსადგურის სიმძლავრეს. საქართველოს ენერგეტიკის პირველი მოპყა ათობით მძლავრი პირობა და თბოელექტროსადგურია — „კონინგის“, „ხრამისის“, „იშქისის“, „სუბშისის“, „ოჯანურისის“, „ტყეარჩელის თბოელექტროცენტრალი“ და მრავალი სხვა, რომლებიც ყოველ ორ დღეში იმუშავენ მძნე ელექტროენერჯიას, ჩამდენიც დამუშავებელი იყო მლდე 1913 წელს.

საქართველო სამართლიანად ამაყობს საბჭოთა ხელისუფლების წლებში აგებული მძლავრი სამრეწველო საწარმოებით: რუსეთის მეტალურგიული ქარხნით, ქუთაისის ავტომობილის, თბილისის დაზგამშენებელი, ელმავალმშენებელი, ბათუმის ნავთობის გადამამუშავებელი ქარხნებითა და სხვა მრავალი მანქანათმშენებელი, ქიმიური, ცემენტის, სატრაქტორო, ჩაის, სამკერვალოს სხვა ქარხნებითა, კომინატებითა და ფაბრიკებით, რომელთა მართი ჩამოთვლა მთელ გვერდებს დაიჭერდა. ისინი აზადებენ ფოლადსა და თუხს, მძივე მაისისტრალურ ელმავლებს, ავტომობილებს, ურთულეს უნიკალურ ჩარხებსა და მანქანებს, მაკერებსა და დინამომანქანებს, ფესისცმლებს, ტრაქტორებს, ჩაისა და კონსერვებს.

საქართველოში ერთ სულ მოსახლზე მიღის უფრო მეტი თუჯა, ვიდრე იმპერიისა და იტალიაში, ხოლო ფოლადის გა-

მომუშავება უფრო მეტია, ვიდრე შეიციარიაში, ნორვეგიასა და თურქეთში ერთად. მანანგლის მანდნულის ამოღება 1920 წელთან შედარებით გაიზარდა რამდენჯერმე, ქვანახშირის ამოღება 1913 წელთან შედარებით—თითქმის 43-ჯერ.

საკოლმფურთეო წყობილების გამარჯვება არსებითად გარდქმნა და მაღალნაყოფიერი გახდა ჩვენი სოფლის მეურნეობა. შექმნილია მისი ახალი დარგები, დანერგულია შრომის მოწინავე ერთობები. ყოველწლიურად იზრდება სოფლის მეურნეობის კულტურათა მოსავლიანობა, დიდდება საქოლის პროდუქტიულობა და სხვ.

მაგალითად, 1928 წელს საქართველოში იყო 35.000-მდე ჰექტარი ჩაის პლანტაცია, ამდენივე ჰექტარი ვენახი, 17,4 ათასი ჰექტარი ხეხილის ბაღები. ახლა ჩიის პლანტაცია გადაშლილია 53 ათას ჰექტარზე, მრავალი ათასი ჰექტარი უკავია ციტრუსოვნათა პლანტაციებს, ვენახით დაფარულია 80 ათას ჰექტარზე დართობი, ხეხილ ვაშენებულია 103 ათას ჰექტარზე და ა. შ. მართი 1960 წელს რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მშრომლებმა მოკრიფეს და სახელმწიფოს ჩააბარეს 15,6 ათასი ტონა ჩაის მწვანე ფოთლით, აიღეს ციტრუსების, ხეხილის, ტყეიკეთი კულტურებისა და სხვათა უხვი მოსავალი.

სოფლის მეურნეობის ნაყოფიერების ზრდის შედეგად ყოველწლიურად იზრდება კოლმფურნეობებისა და კოლმფურნეოთა შემოსავალი, რაც შესაძლებლობას აძლევს მათ მნიშვნელოვანი სასხრები გამოიონ სოფლებს კეთილმოწყობად—სკოლებს, კლუბებს, კინოთეატრებს, ბიბლიოთეკებს, საავადმყოფოების, პოლიკლინიკების, აბანოების, საცხოვრებელი სახლების ასაგებად. მართი 1958-1959 წლების მანძილზე სახელმწიფო სასხრების დაზარაჯავად კოლმფურნეობმა ააგეს ორასამდე სკოლა, 163 კლუბი, 111 ბიბლიოთეკა, 13 თეატრი, 138 საავადმყოფო, მეღებურები, ამბულატორია და აფთიაკი, კოლმფურნეთა 35 დასახელებული სახლი, 117 საბავშვო ბაღი და ზავა.

საქართველო დიდი ხანი ითვლებოდა მთლიანად წერა-კითხვის მეოღენ ქვეყნად. ამჟამად საქართველოში მუშაობს 4500-ზე მეტი საერთო-სავანმანათლებლო სკოლა, სადაც სწავლობს 670 ათასამდე მოსწავლე. 18 უმაღლესი სასწავლებელია და 80-ზე მეტი ტექნიკუმა და სხვა საშუალო სექციალურ სასწავლებელი მსწავლობს 80 ათასამდე სტუდენტი, რომელთაგან 32 ათასი კაცი სწავლობს დაუსწრებლად—წარმოებიდან მოუწყვეტლად.

საქართველოში ამჟამად მუშაობს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია და ასსამოკამდე სამეცნიერო-საკვლევი დაწუ-

89/88

საქართველოს
პარლამენტის
პრეზიდიუმის
ბიბლიოთეკა

სებულდა, რომლებშიც მუშაობს 8 ათასზე მეტი მეცნიერი მუშა. აიგო არამომრეი რეაქტორი. ასეთი მართლაც რეაქტორი მრავალ დიდ კაპიტალურ ქვეყანასაც ვი არ ვაჩიანი. არჩახალ სანდულზე ავიდა მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვის საქმე. ექიმთა რაოდენობით ათას ცალკე საქართველოს მისახლებობის ერთ-ერთი პირველი ადგილი უჭირავს მსოფლიოში: აქ ემუშავა 10.000 ცალკე მოდის 31,4 ექიმი.

სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების 1959-1965 წლების შვიდწლიან გეგმაში, რომელიც დამტკიცებულია სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს მიერ, დიდი პრესპექტივებია დასახული საბჭოთა საქართველოს სახალხო მეურნეობის შედგომი მსოფლიო განვითარების მიმართებით. მიმდინარე შვიდწლიან მრეწველობის საერთო პროდუქტია გაზრდილი 75 პროცენტით. განსაკუთრებით მაღალი ტემპით განვითარდება ქიმიური, ელექტრომექანიკური, ენერგეტიკული, ცეხის, ჩიხის და მეღვინეობის მრეწველობა. შვიდწლიან მრეწველობის ელექტროტექნიკური მრეწველობა 1958 წელთან შედარებით 8-ჯერ გაზრდილია, ქიმიური მრეწველობა 6-ჯერ, სატვირთო ავტომობილების გამომშენებელი — 2,5-ჯერ. ამავე ხნის მინიმუმზე სატვირთო გამოყენების უფრო მეტი ელემენტებს, ვიდრე საფარხანგეთში. დიდად გაიზარდა სისფილო-სამეურნეო მანქანათა წარმოება საბჭოთა მიწათმოქმედებისათვის სუბტროპიკულ რაიონებში. დამთავრდება კაპროლაქტამის და სინთეზური ბუკის ქარხნების მშენებლობა.

ახალ მძლავრ ელექტროსადგურთა მშენებლობის ხარჯზე წინგეწლოვანად გადიდდება მანგანუმის მადნეულისა და ქვანახშირის ამოღება.

შვიდწლიან განმავლობაში 2-ჯერ გაიზარდება სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გამოშვება. წყარო მწიწნე ფრინველს ჭრეფა მიიღწეოს 200 ათას ტონის რაოდენობით წარმოებაში მთლიანად უზრუნველყოფილი მოიქცეს საქართველოს მრეწველობის ხელშეწყობისათვის. ასეთვე მაღალი მაჩვენებლებია დასახლებული ცენტრების, ციტრუსების, ხილის, თამბაქოს, აზრუმების, ციურ-ტვირთიანი კულტურებისა და სხვათა წარმოების გადიდებისათვის.

შვიდწლიან მანძილზე რესპუბლიკაში აიგება ასობით სკოლა, საბავშვო ბაღი და ბავა, კუბი და სხვა კულტურულ-საყოფაცხოვრებო დაწესებულება.

შვიდ წელიწადში სახელმწიფო დახარჯებს 4 მილიარდი მანეთის სანიაღირ და კომუნალური მშენებლობისთვის, ეს 67 პროცენტით მეტია, ვიდრე წინა შვიდწლიანში.

ჩვენი რესპუბლიკა შემოქმედებითი ძალების სრული გაფორმებით ხვდება თავის ბრუნვებულ დღესასწაულს — საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 40 წლისთავს. საქართველოში მშობილებული კლავატი მედგრად იბრძობებენ თავიანთი სასოფლო-სასაფრავო-სამეურნეო საქმეების განხორციელებისათვის.

ჩ ვ ე ნ ი რ ს უ ლ ი დ ა ს ს ს შ ა უ ლ ი

ჩემთვის ძნელი გამოვიყო ერთი რომელიმე ეპიზოდი, ერთი რომელიმე მომენტი იმ დიდი ბრძოლიდან, რომელსაც ქართველი ბოლშევიკი ეწეოდა საქართველოს საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისათვის. ძნელია, რადგან ამ დიდი ბრძოლის ყოველი ერთიანობა დღემდე მინერვულია.

1914—1916 წლებში ჩვენი ბოლშევიკური ორგანიზაციები საქართველოში დღესდღეობით პროპაგანდის ეწეოდნენ იმის წინააღმდეგ, შავიანი ზანა პოლიტიკური უთანხმოებისა და განსხვავების მიზეზი ჩვენი ქვეყნის ყოველურუსეთის იმპერიის, მანძილზე სსრთა მიზრობაში იყო რუსთალებობა იმის მიმართა და იმის მიწინააღმდეგეობა შორის (პირადად ეყრდნობა და ოპორტუნის), ჩვენ ზეპირი და ბეჭდვითი სიტყვით ეძლეოდნენ დიდი დენების მერ ჩაყარვებულ ლეგალიზმს: იმპერიალისტური იმის სამთაქლოში ახლ და რევოლუციური საქმეების წესისაზე, ენერჯული მუშაობის ეჭვად თბობისში ჩვენი ორგანიზაცია, მაგრამ პროპაგანდის მერ ვაყრდნული მთელი ატვირთ დაეკავებებოდა იმპერიალისტური რევოლუციონ მტების ცრემი მოვსების.

ვანაბრავლობისთანავე მწვერვების მიერ მოწვეულ მუშათა საბჭოს სხდომაზე 4 მარტს ჩვენი მოეთხოვეთი ვანდარბობის დავუძლიებელი დასტაბილება და მისი არქვეშის ნეშტი ჩავედო. ეს იყო ჩვენი პირველი შეტაკება მწვერვებთან ლეგალურ პირობებში, მწვერვებთან საშუალება მისცეს თბობისის უტვირთის ვანდარბობის უტვირთის პოლიტიკური პასტორილის დამწევა არქვე და თვითონ რეპრეზენტაციისა დასტაბილება საქართველოში. მიერ დღეს ჩვენ მწვერვლი მოწინააღმდეგეობის საერთო კრება, სადაც ჩამოყვანილი იყვნენ მწვერვლი მუშათა საბჭოსა და პარტიის პოლიტიკა და მოვადგინი ვადარდებულ ორგანიზაციულ საკოხების. 11 მარტს გამოვიდა ჩვენი პარტიის ორგანი-

ზაციის საბრძოლო-რევოლუციური გზა განვლი უტვირთა ბოლშევიკმა სტრეი ივანეს ძე ქავთარაძემ. 1903 წლიდან დაწყებული ს. ქავთარაძე დაუღალავ რევოლუციონ მუშაობას ეწედა საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებისათვის, დენიარბობისათვის ის დიდების ემუშავებებოდათვის, ცხებენ, ვადახალდავდა კატორაღმ ვერ ვაგება მისი მტაცი რევოლუციონი ნებისყოფა და მშრომელი ხალხის ინტერესების ბოლომდე ერთგული დარჩა.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ ს. ქავთარაძეს არი რთა პასხვების პოხეცე კავა საქართველოსა და რუსეთში რაიონი პარტიულ, ისე საბჭოთა ორგანიზაციების ს. ქავთარაძე იყო თბობისის პირველი რეკვიზის წევრი, ს. პაოლისი და ბაოლისი დიდი რეკვიზის პირველი თავმჯდომარე, საქართველოს სსრ ოლტკიის სახალხო კომისარია, საქართველოს სსრ საკოლხების თავმჯდომარე, საბჭოთა საფლოს მრავალდ თურქეთში, სსრ კავშირის უტვირთის სახალხოპარტიის შავიანი პარტიული პირველი მრავალდ, სსრ კავშირის საფარეო საქმეთა მინისტრის მრავალდ, სსრ კავშირის სრულუფლებიანი დიხი რეპრეზენტი.

პარტიამ, საბჭოთა მთავრობამ დიხიუღადა შეადგეს ს. ქავთარაძის დავლა და დასახურება ჩვენი ქვეყნის წინაშე, და დაეკავდებოდა დენისის რიო ორდინი, შრომის წითელი დენისის ორდინი, რომისათვის წითელი ვარსკვლავის პირველი ხაიხის ორდინი და შედლებობა ამაგამად ს. ქავთარაძე პერსონალური მენიარბობისა და ცხოვრების ს. თბობისში.

ქვემოთ ვებეჭად რევოლუციონ ვიტრინის ს. ქავთარაძის მოვარების, რომელიც საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პერიოდს ეხება.

„კაკავასკი რაიონი“, რომლის რედაქტორად მე დავიწინა და სტრეი ხნის შემდეგ გამოვიდა ქართული „პროლეტარსკი“ კომუნარ „პანფიონი კიო“.

მოუხედავად იმისა, რომ ჩვენ უტვირთობას ჩვენი რევილი მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოები, ჩვენი რევილი თბადან ირბლებდა და მტაცილებდა. ქალკის მუშათა საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტი ვიყავით მიმოდლ მათ ბოლშევიკი, რომელსაც ერთ-ერთი, ჯუღაღა, მადე ვეოლატა და მწვერვლის მიუღებდა. ერთ-ერთი სხვობაზე, რომელსაც ჩვენ დავსდით სათიხის მწვერვლის მიერ გებრეკრიდანი კავთარის დონისისათვის ვამოხარბილი დიდდელი დიხიტარბობისა და ვაუთობის დავკავაზე, ვიო ერთი დანიამ მთამაბას: „რევოლუცია წავაყვით იმის, ვინც მისი უწინააღმდეგობა“, ვნათი, ვიო წავაყვით-მეოტი, —უტვირთ მე და დავტოვებ სხვობა. მწვერვლები და მათი მთავრ პარტიული-უტვირთებისა და ეტვირთ მხარის უტვირთი ვარსკვლავის განსაკუთრებულ კომიტეტი, რომელიც რუსეთის დიხითი მთავრობის ორგანოს წარმოადგენდა და ყოველად უწინააღმდეგეობდა უწინაარსო იყო, რადგან ფაქტურად ძალაუფლება მწვერვლებს უტვირთ ხელთ.

საბოლოო კონფერენციამ, რომელიც ჩვენი დიდი ბელადის — ვლადიმერ ილიჩ-მე ლენინის ხელმძღვანელობით ჩატარდა, საშუალება მოგვცა სწორად და რეალურად ვაყვარეოთ თავიანთი თანაშემწე რეული პირობები. ჩვენ წინ იყო ძლიერი ხმაკი მწვერვლების უტვირთობი, რომელიც უნდა დაეკავებებოდა საქართველოს მრავალდებში უწინააღმდეგობის მოპოვებაში. მწვერვლები, რა თქმა უნდა, ამას გრძობდნენ და რეპრესების მიმართავდნენ.

მწვერვლებმა, დანაკება და მუსკალებმა ბოლშევიკებისა და რუსეთში ვამარტობის საბჭოთა ხელისუფლების უწინააღმდეგეობის წინააღმდეგ სსრ მტაცი

პროლეტარსკი კომუნარები, რომელიც ჩვენი დიდი ბელადის — ვლადიმერ ილიჩ-მე ლენინის ხელმძღვანელობით ჩატარდა, საშუალება მოგვცა სწორად და რეალურად ვაყვარეოთ თავიანთი თანაშემწე რეული პირობები. ჩვენ წინ იყო ძლიერი ხმაკი მწვერვლების უტვირთობი, რომელიც უნდა დაეკავებებოდა საქართველოს მრავალდებში უწინააღმდეგობის მოპოვებაში. მწვერვლები, რა თქმა უნდა, ამას გრძობდნენ და რეპრესების მიმართავდნენ.

მწვერვლებმა, დანაკება და მუსკალებმა ბოლშევიკებისა და რუსეთში ვამარტობის საბჭოთა ხელისუფლების უწინააღმდეგეობის წინააღმდეგ სსრ მტაცი

პროლეტარსკი კომუნარები, რომელიც ჩვენი დიდი ბელადის — ვლადიმერ ილიჩ-მე ლენინის ხელმძღვანელობით ჩატარდა, საშუალება მოგვცა სწორად და რეალურად ვაყვარეოთ თავიანთი თანაშემწე რეული პირობები. ჩვენ წინ იყო ძლიერი ხმაკი მწვერვლების უტვირთობი, რომელიც უნდა დაეკავებებოდა საქართველოს მრავალდებში უწინააღმდეგობის მოპოვებაში. მწვერვლები, რა თქმა უნდა, ამას გრძობდნენ და რეპრესების მიმართავდნენ.

მწვერვლებმა, დანაკება და მუსკალებმა ბოლშევიკებისა და რუსეთში ვამარტობის საბჭოთა ხელისუფლების უწინააღმდეგეობის წინააღმდეგ სსრ მტაცი

ქართველი
ბიზლირთხა

ლევან მარგვილიის კომუნისტრი შრომის ბრიგადა სულ 5 კაცისაგან შედგება, მაგრამ 15 კაცის საქმის უწყველდება

თხილინი ბევრად დიდ ქარხანა-სტალინი სახელის ორთქლავაღვანელები კარხანა ერთი ერთი უძებნება მათ შორის. ელემენტარული კი დედებ-ლაქის ყველაზე ხალაგარდა ხანგრძლივია.

პირველს დიდი ტრადიციები და მდიდარი რეპუტაციები წარსული აქვს.

ქარხანაში დიდხად დგას ჩარხი, რომელზეც 1900 წელს მხილელ კოლინი იორთქლავის დგურის ლიდერები ჩარხად დაქუ მუშაობდა პროდუქტორად და მუშაობდა მუშაობაში მორკი.

მეორე კი თავისი კარხისის სულ რამდენიმე წლის ისტორია აქვს, ხოლო მესამე წარსულში მსახველ დოკუმენტებს წარმოადგენს გარდაცვალებული დროს, ხედავს და რამდენიმე თაბი, რომელიც ქარხნის სპორტსმენებს რაიონულ სპორტკლავაზე მოიპოვებს.

პირველში შედგებით ადამიანებს, რომლებშიც ქარხანაში მუშაობენ საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების დღიდან, ადამიანებს, რომელთა უფლებანი ჩამოიხრინებოდა პრამიტული ტენიის მქონე საქართველო იქცა სიწინავე, ხელს-ტრადიტი რესპუბლიკად. ადამიანებს, რომლებიც ადრეული ლიდერები იყვნენ.

უე უმსახურესებს ღვინო პროდუქტიონი შექმნილია და უჩუქოან. მეორეში კი უფრო ნახევრად ჰალარა ადამიანებს, ქარხნის ყველა-სამუშაო, უფრო კონკრეტულად ხალაგარდა მუშაობაში ხელს უწყველად მუშაობაზე სეცციონალითა ავსებულა.

ჩვენ გვინდა ამ ორი ქარხნის ადა-მიაწინებუ გენსუბროთი, გვინდა გიამბოთ ორი ბრიგადის წევრთა ვეცეცციონაზე, საქმიანობაზე, რომლებიც საუკეთესო წარმომადგენელი არიან თავიანთი უზარმაზარი და სახელგანთი კოლექტივებისა.

ლევან მარგვილი და მისი ბრიგადა

ამჟამინდელი სამუშაო უდიდესია ორთქლავაღვანელები კარხანაში. აქ გრუხები მოძრაობენ ხელური ამგები. გრუხები აირმედული-ბეღელი აპარატები და გრავაცივნი ურებიც. ამ სამუშაოში მზადდება ორთქლავის ჩარხები, იმართება ღერებიც, შენდება საორთქლ ქვაბები, კეთდება რეზორები.

აქ გამოდის მუშები ატარებენ სპეციალურ ქორწილად ორთქლავაღვანელებს. ადამიანები მათთვის და ქვავა აპარატებზე სარკინიგზო აგების დროს. სამუშაოში 21 ბრიგადა მუშაობს, მათ შორის ბრიგადა მარგვილი, მაგანამ

სამუშაოს უფროსმა მ. მარგვილიამ პირველ რიგში მაინც ლევან მარგვილის კომუნისტრი შრომის ბრიგადა დასახელა. მარგვილის ბრიგადის სწორედ ამ მომენტზე შედგენილი იყო ორთქლავის ჩარხის ამოწმებდნენ. ბრიგადის სულ ხუთი წევრია. ლევან თავის ამხანაგებზე გაცილებით უფროსია. იგი მუშების მოხელე ვეცეცია, სახეზე უკვე ნაოქებში გასჩენია, მაგრამ იერი კვლავ ახალგაზრდადული აქვს.

ჩვენ ვთვითვ ლევანს ეიანმა რამე თავისი ბრიგადის წევრებზე, მათს საქმიანობაზე, ვაღიუბებებზე.

— ამაზე რაღა ჩემთან გავხანდენ, თითონ უკეთ არ იციან ჩემი ამბავი? — გაეცინა ლევანს და განაგრძო: — გამოტყობი უნდა გიბორო, მზრიალ ანუ კი ვიცი ხოლმე, როგორა ჩემი საწარმო გეგმავს ბოლო რომ მიიწურება და ყველგური დიანგარიშებიც, ირცელა, რომ გეგმა 200-240 პროცენტით შევცისრულდება.

ჩემი ბებები ყველანი კარგად მუშაობენ, მარტო ეს ორი ვინაა — ლეონიდი და მორიცი (რად ღირს მათ არც მ. დელაკოშვილი და ა. ხეობელი ჩამოიხრინებან). მათზე ხუთ-მეორეში ამ ქუჩის მკობრებში ვერ გამოგარიწყვირთი რამე ყველამ ვიცი: ორთქლავაზე ხეობენ ორი

დიდი გათავისმნიებული, ჩვენის 5-6 სააშუ უნდა გვალეოთ. ლევანმა ლეონის უზარმაზარი ჩარხი მივითხა და განაგრძო: ხე, ჩვენ ორთქლავის ახელი ჩარხები და ცილინარები კამაღებზე მოხეობია, ა. ოცენიუბის ბრიგადამ სარგებტურის, რომელიც მასალებს ვაწვდის, დანარჩენი კი ჩვენ ვცით.

ლევანს თავისი ბებები ღმინითი ეთანაზებთან. მათ უყვართ თავიანთი ქარხანი უფროსი. პატვის სტენი მის დაკორილ ხელმის და პატონებისა, ენდობიან მის მაღლიან მარჯვენას და გამოცდილებას. აფხაზებენ როგორ უფროსი მზისა და მეგობრის.

ხუმრობა ხომ არ არის, ოთხი ათეული წელია, რაც ამ ქარხანაში მუშაობს. წლების მანძილზე მითარითობის ყველა სამუშაო და ყველაზე პატვისებება და ხეცარული დამსახურება.

თმის პერიოდში, როცა ფაშისტური საფრთხე ემუქრებოდა ჩვენს ქვეყანას, როცა სამშობლო თავდადებულ შრომასა და გულმოდინების მოთხოვდა ყველი საბჭოთა ადამიანისაგან, ლევანი გათავყუებული ენერგიით იმართდა შრომის დროებზე, იმ ქარხანაში დღემდე შევიდა იგი კონტინენტურ მარტვის ბრიგადის მის ბრიგადის ყველა კომუნისტრი მუშაობდა ა სპეციალური კომპარტორი

— ჩვენ შევეცილია მოვიპოეთ კომუნისტრი შრომის ბრიგადის სახელა—უცნებმა თავის ბრიგადის წევრებს გურამ ჯახუბტაშვილი

უყვარს თავისი ბიჭები ლევან მარგოშვილს. ადუნებს მათ გაბჭირაობას და საქმის სიყაროვლებს.

ლევანი მათი ხატარაობის და ქორწინების გამოხარებულია: იცის, რომ ა. სვიტცინო სატრანსპორტო ტექნიკუმის მეთაურ სერგის სტუდენტია და უკუაღმადგენელი დედის სხელი შეუწყოს, რომ არ ჩაბრახეს წყევალში. იცის, რომ ვ. მოროზოვის უჯახი ავირად ცხოვრობს. იგი ხშირად აკეთებს ქარხნის ავტოლომოს ოპერედორებს, დაწინას და ასხენებს, რომ ვინაის პირველ რიგში მისცენ ხანა.

სიყვარულია და გულმისხმირებით ლაპარაკობს ლევანი თავის ბიჭებზე და იცნობს, რომ თავისი პიროვნების ასეთი ერთადეილი ხალხი გამოზრდა. მხოლოდ გული უწყება გამოცდილი იხატოს, რომ საუკეთესო შეიღმა გოგამ "რუბინი" და ქორეგრაფიული ხელოვნება აქგოისნა მამის ხელოვნას.

მამის ახლა თავისი გოგონას ნაწულობის იმედს აქვს. ნაწილი მე-10 სასულო სკოლის მეექვსე კლასის წარჩინებული მოსწავლეა. ღამა ხშირად უოგადირებს დედოფის და როცა ჩაწერული სუთიანებს და თანაინებს ვადახედებს, სიყვარულით, ეტყვის ხოლმე: გოგო, იქნება შენ მანც გამოყვე ჩემს კვალობა.

სამშრო ტექნიკური კონტრილის განყოფილების გამგებ შ. სანაძის ძალიან უყვარს მარგოშვილის ბრიგადის ნაწუშეგირის შემოქმემა — ძნელად თუ უპოვი წუნს მათ ნახულებს. ამტომაც ემადლიერება. მარგოშვილსა და მის ბიჭებს კ. კობახიძის სარესპორტო ბრიგადის, რომელიც შემდგომ ოპერაციების წარმოებს მათ ნაწუშეგარებ.

არცა ვახსავირო, რომ კომუნისტური შრომის ბრიგადის საბელე პირველად ლევან მარგოშვილის ბრიგადის მიერ იცა.

სამშრო გუფუნში ვემშვიდობებით ბრიგადის წევრებს და ბოდიშს ვიხდით, რომ საქმეს მოვაცდინეთ და მიმდინარე თაუური საწარმოო მარცხულები რამდენიმე პროცენტით შევცდით.

ვენახში ახადგარეშობა

"იდეტკროადგომადის" კომკავშირის კომიტეტის მილიგანა ავანგარდული სპეციალიზაციის რეკვირებით ქარხნიდან მივიდოდით, დიმილიდი ვეიხობრა:

— ჩვენ არ ვაშაადებთ არც ორთქლმავლის დიდებებს და არც ჭაგებს. აქ დაზაადებულ უღდებს ავტომატსაც კი ცალ ხელში დაიჭირე კაცი, — ამან მივიფოთია შავი უფრის პატარა ავტომატებზე, რომლებიც იქვე იღავა მაგიდაზე.

— ეს სულ ახალი მარკის საყოფიერიზობა ავტომატია "AB", —

გურამ ჯაბუტაშვილი

აიღო მან ერთი მათგანი ხელში, — რომლის ტექნოლოგია ეს-ნ არის ათიჯინა ქარხანაში. ამ ავტომატით მიმდინარე წელს გერეგრობითი მხოლოდ ჩვენს რესპუბლიკას დაეკამყოფილებოთ, სხვა მარკის ავტომატები კი იგზავნება არა მარტო მიუღი საბჭოთა კავშირში, არამედ საზღვარგარეთაც.

დღილიად ირგუნდა მოთხოვნები ავტომატებზე, დღილიად ირგუნდა კომიტეტის მილიგანა ავანგარდული სპეციალიზაციის რეკვირებით ქარხნიდან მივიდოდით, დიმილიდი ვეიხობრა:

ამჟამად ქარხანაში სუთის კაცი მუშაობს, სულ მადელ კი ათასი კაციო გაიზრდება საწარმოს კოლექტივი.

ჩვენ ვადავტომატილით ქარხნის სხვადასხვა უბანს. კონვეიერის უბანზე ვაგებთ და გვინებთ, რომლებმაც სკოლის დაშორებების შემდეგ პარდაპირ შეიშალეს კარები.

ვაეკირდებით მათ მარცხ ხელებს, მათ ენერგიულად, ხალხიან გამოცდევლებს და აღარ ვეკვირვას, რომ ამ ქარხანაში პირველად საქართველოში ჩამოყალიბდა კომუნისტური შრომის ბრიგადია.

ა. საყვარელით ერთ დაწახთან შეიგარა, სადაც გამოლებით მუშაობდა ჩაუტკნოლი ახლავარდა.

— ჩვენს ქარხანაში მარტო ზურცრუხია როდია მოწინავე, — თქვა მან, — გაიცინო კომუნისტური შრომის ბრიგადის სახელის მოპოვებისათვის მებრძოლი ბრიგადის ხელმძღვანელი, უნების კომეჯიშორის ბიჭობის მდგინა, მოწინავე სპორტსმენი და მომდინარე გურუნის მამასახლისი გურამ ჯაბუტაშვილი.

— კარგი, თუ მშა ხარ! — გვიღიმა უღიმიანად.

გურამის ბრეგადის მოვალეობა კონვეიერისათვის მასალებების მოზადება, ბრიგადაში სულ შვიდი წევრია და მათ შორის მხოლოდ ერთი — პ. გოლოვანი "მოხუცი" და ცოლშვილის პატრონი. მან ეს-ენა მიაღწია... 35 წელს.

დანიარჩენები კი 21-22 წლის ბიჭები არიან. მათ ძალზე უყვარს ერთმანეთი. ერთად თამაშობენ ფეხბურთს, ერთად აბოლდებენ შეხვედრაზე მამირობს, ერთად ლაპარაკობენ სიყვარულზე და, რაც მოავარია, ერთად იბრძვიან საწუყვარო მიზნის განსახორციელებლად.

მათი ვახულო წელს ავანგარდული დაიწესა ბრძოლა კომუნისტური შრომის ბრიგადის სახელის მოპოვებლად.

— ჩამოარჩენილები არც მანამდე ეცხვიოთ! — ამბობს გურამი, — თუთერ გეგმებს უკვდილად 117 ქორეგრაფი ვახულოებით უკანმ მივალდებოთ არ დაგყოფილიდით და რის სადაცის მოსიღიწით! მოგიხიზნებოთ. ჩვენ შევიდით მოთხოვნებით ქორეგრაფი ბრიგადის სახელი. მოავარია მომდინარე-თუ, და მივიწინამეთ კოდი.

მას შემდეგ თუთერ გეგმას კოდელობის 140-145 პროცენტით ასრულებენ ბიჭები.

მარტამ კუნთმავარი ვეკაციები მარტო გეგმას როდეს ასრულებენ. ისინი ჩაბმულნი არიან ქარხნის სხვადასხვა სპორტულ კოლექტივებში. ქარხნის სპორტსმენებს შარშან რაიონის სპარტაკიადზე სერიოზო პირველი დღილი მომიზებს და ამ გამარჯვებაში გურამ ჯაბუტაშვილის ბრიგადის წევრებმაც შეიტანეს თავიანთი წილი.

ბიჭებმა სხვა ვალდებულებაც იხსრეს. წელს ზოგი მათგანი უნდა მოეწყოს საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დაუსწრებელ ფაკულტეტზე და ზოგმა უნდა შექმნას ოჯახი. თუ როგორ განაწილდება ბრიგადის წევრებს შორის ეს ვალდებულება, გერეგრობით მათ საიდუმლოებას წარმოადგენს.

უუყვარს ამ ახლავარდათა სიფიცილითი სხვებ სახეებს, რომელთა მარჯვნივ დაზაადებულ ახიათახოთი ავტომატი იგზავნება ჩვენი სამშობლოს თვალწინდენელ მხარეებში და გგერა, რომ ეს არის ჩვენი ახალავარდობა, ეს არის ჩვენი საიმედო ცვლა.

ეს არის ჩვენი მომავალი!

ბ. ძახანიაშვილი

ფოტო ოტარ თურბინი

მოლის ახლავარდა ცვლა

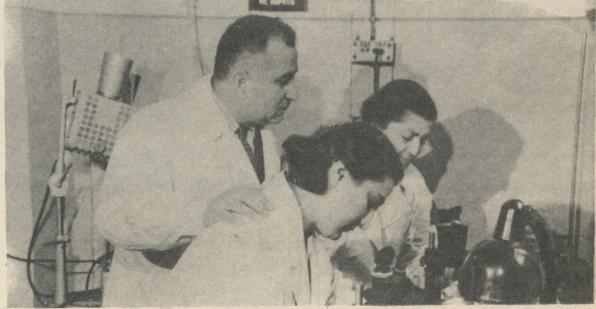
საქართველოს დემოკრატია

ესა უზარატულს ნაწროსათვის, წყევლის ფლორესცენტურ ნოთიერებასა შესწავლასათვის.

ეს ნაწროში, როგორც შეცნობულად ასე პრაქტიკულად მტკიცე მნიშვნელობაშია, ამის მიღვეს წარმოადგენს სახელოვანი კოლექტივის ზოგადი ლიბონია ლუწინცენტურ დიფერენციალურად მნიშვნელოვანი ლუწინცენტური მნიშვნელობა — სწორედ ეს ლიბონია ნელმა პროდუქტმა მალა შეესაბამა მთლიან კომპლექსს, სახელწოდებით: მნიშვნელოვანი მნიშვნელობა.

ჩვენს დღიან ქვეყანაში ყოველგვარი სასარგებლო შრომა ბირსულად ფასდება. მეცნიერი იმ ინჟინერი, მეფოლად თუ ტექნიკური, მწვეთი თუ ჩაის მკურნავი, ყველა პროფესიის ადამიანი თავისებური სიყვარული და პატივისცემით სარგებლობს.

ჩვენი მეცნიერებისათვის, რომლებიც თავიანთ დარგში თვალსაჩინო მიღწევებს მოაპოვებენ, საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა ჩამდგინა წლის წინათ დაწესებული პრემია — ქაბიანისა და ფიშკის დარგში — 3. მედიკამენტოზის სახელობის პრემია, ისტორიის დარგში — ჯანაშვილის სახელობის პრემია, მედიცინისა და ბიოლოგიის დარგში იმ თანხმეშვილის სახელობის პრემია. 1953 წელს ქაბიანის ინსტიტუტის დარგში 3. მედიკამენტოზის სახელობის პრემია წილად ზღადა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მედიკამენტოზის სახელობის ქაბიანის ინსტიტუტის მეცნიერ თანაშრომლებს — ინსტიტუტის დირექტორის შიდაგვლის სამეცნიერო დარგში, ნაგობის ქაბიანის დეპარტამენტის გამგე ლეონიდ მელიქაძეს, უფროს მეცნიერ თანაშრომლებს თანათინ ელიაშვილს და უმცროს მეცნიერ თანაშრომლებს

3. მედიკამენტოზის სახელობის პრემიის დასრულებები

დაბადების თარიღი 1921 წელი 25 თებერვალი

ვასო მუხატიანიშვილს განსაკუთრებით უყვარს თავისი დაბადების დღე და სხვაინარად არც შეიძლება: იგი ხომ საბჭოთა საქართველოსათვის ერთად დიდიხდა, მასაც ხომ ორმოცი წელი უსრულდება 25 თებერვალს.

ვასო ვასიკერის განვლილ ცხოვრებას და თვალსაჩინო ეტაპებს განვიხილოთ წარუშლელიად აღბეჭდვით სურათებში...

დღემოვადებული ზურტაქტი კვიციანი ვარსის, ხეობაში ჩვენს წინაპრებს გამოქვაბულები გამოუყვითათ, ხეობის თავზე კი ნასოფარებია, მტრისა და დროის მიერ იგავრქმნილი, მიწის პირიდან აღვლილი. მოწვევა ვასო დანდვარა ქაბაიის თავზე და თვალს არ აშორებს ციხეებს, გამოქვაბულები დაფრინოლ ხახებს. აქ გადაწყვიტა ვასომ ისტორიკოსი გამხდარიყო.

ზურტაქტის ხეობიდან სულ რაღაც ხუთიოდე კილომეტრზეა დიდი გომარეთი, ვასოს მშობლიური სოფელი. აქ დაამთავრა საშუალო სკოლა, აქედან გადადგა პირველი ნაბიჯი ცხოვრებაში. აუსრულდა ნატვრა — თბილისის უნივერსიტეტის ისტორიულ ფაკულტეტზე გაავრძელა სწავლა, მაგარამ...

მზე ომის შვემა ღრუბელმა დაფარა. ვასო მისნ მესამე კურსზე იყო.

სწავლობდნენ შენი ხალხის, მსოფლიო ხალხების ისტორიას, და ხედავდნენ როგორ ანადგურებენ ბარბაროსები საფუკნელი მინდობზე შექმნილ კულტურას, ხელოვნებას, ადამიანებს, თანამომძეთ... როგორ მოითმენ არ აეღობო მტერის ვახზე. სამშობლოს საფრთხე მოელოდა, სამშობლო უხმობდა და ვასოც მოხალისედ გაეშურა ბრძოლის ველსკენ. ოცი წლის პაბუკს მძიმე და საპატიო სამსახურის შესრულება მოუხდა. იგი მოხვდა ერთერთ ნაწილში, რომელიც ჩვენს ქვეყნის სამხრეთ საზღვრებს იცავდა.

— 1944 წელს ჩვენი ნაწილი გადაიყვანეს დასავლეთ უკრაინაში, ბუნდეროვლად ყარაღა წინააღმდეგ საბრძოლველად... არ ვიცი, რომელი ერთი მოვითხოვო, მოვარებები ერთმანეთში ირგვა, თუმიც... შტაბიდან ნაწილში ვგრუნდებოდი, კომკავშირის პირველადი ორგანიზაციის მდივანი ვიყავი და აბ-

ლად მიღებულ წევრთა საბულები თან შეინდა. გზა ტყეზე გადადიოდა. საღამო ხანი იყო. ჰებეშე მალა! მომესმა მოლოდინულად ზურგის მხრიდან. გადავბეტი, რომ ხეს ამოვფარებოდი, მაგრამ დამეჭრა, გამეჭრწლა. მიწის გავეკარი, სროლა ავტეხე. ორი მხრიდან მოკრძინდნენ ტყეები. ბინდი იხულებდა ტყეში, ხიდან ხსენებ მივხიზავდი, თან ვისროდი. ისინი ორნი იყვნენ. ტყეები გამოშლია, ერთი ხელსუშობარად შექნა. წინ კი მდინარე იყო გადსალახავი. მთავარი იყო ორივენი ახლოს ყოფილიყვნენ ერთმანეთთან, რომ ხელსუშობარს გაენადღურებინა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, თუ ერთი გადაჩრებოდა, რას გაეწყობოდა. გადაწყვეტილება სწრაფად მივიღე. მდინარემდე მივხიზავდი, უტბად წამოვბეტი. თან წყალში გადავყვით. თან ვყვიროდი დავიყვით. ერთმანეთს ვხიზავდი. ისინი წამოვგენენ ანკესზე, სროლა შეწყვიტეს და ჩემსკენ გამოვბეტი. ჩემი ცოცხლად ჩავევადე ხელში. როცა ნაპირთან მოიბრინეს, ხელსუშობარის როგორ ხელი გამოვკარი და მოთქენ გადავსიროლეთათ კი წყალში ჩავიყვარულსმელოდი. აფეთქების ხმა ყრულ მოაღწია ჩემამდის. ისეთი

საშინელი წუთი ჩემს ცხოვრებაში არ გადამიტანია. სულმუხუბებულმა, მდინარის ფსკერზე მეოფმა, არ ვიციოდი, გადაჩრენ თუ არა ისინი. ბოლოს ვეიარა შეეძელი და წყლიდან თავი ამოვიყვით, ჩამიჩემე არ იყო. ნაპირზე გავხიზავი ვყარა. — გვიანბო ვასომ.

ვასო მთელი ომის განმავლობაში უცვლელად ასრულებდა ნაწილის პირველადი კომკავშირული ორგანიზაციის მდივნის მო-

ჩვენ და ჩვენელი

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

ჩამბი ქობიძე

— ძალიან სწრაფად ვარბის დრო, — გვითხრა ჭკადარამოსილმა ოთარ ფარცვაძე-ნიამ, რუხის კოლმურერნობა „საქართველოს“ ფერმის გამგემ. — მე 1907 წელს ვარ დაბადებული, და გულმინდლოვით მახსოვს, ჩვენებური ხელმოკლე გლეხები რომ ფოთის ან სოხუმის გზას დაადგებოდნენ, იქნებ, ცოტა რომ ვიფოვით და ახალ მოსავლამდე თვით ვაცივტანოთო. ვარშემო ჭაობები, სოფელში — ციება და სიღარიბე...

ან იდგოზე მდებარეობს და ზოლად ხელისგულზე. ერთი თვალისგადავლებმა ვარწმუნებ, რომ სოფელი ლამაზი და მდიდარია. რუხი კი... დილას, ზუგდიდიდან ავტომანქანით მომავლებმა, ვერც კი შევამჩნიეთ, ქალაქი როდის ვათავდა და სოფელი როდის დაიწყო. „ვოლგა“ შარას ვაჭყავა, — აქეთ-იქით ფოთლებსიგან ვაპარკული ხეების მეტი არაფერი მოჩანდა, — და რუხის ქოვარათან გაჩერდა. ეზოში ფარდულეები, სარკმონტო სახელსაროები და მანქანები დავინახეთ. მარცხნივ, ერთსართულიან შენობაში, დროებით, სანამ ახალი აღმშენებარაკული სახლი აშენდებოდა, კოლმურერნობის კანტორა ყოფილა...

— ვისაც ჩვენი ვაცნობა უნდა, ფეხით სიარული არ უნდა ეზარებოდნენ, — გვითხრა კუტალიამ და სასაქონლო ფერმისკენ ვავიძღვა. შვიტი დაღმართი ჩავიარეთ და თორა შენობებს მივადექით.

რუხის კოლმურერნობას 400 სული მსხვილფეხა რქოსანი საქონელი ჰყავს, 385 ღორი, ათას ფრთაზე ქათამი. 1960 წელს 140 საფურავე ძროხიდან 4210 ცენტნერი რქე მიიღეს, ნაცვლად გვგვით ვათვალისწინებულ 3920 ცენტნერისა. თითოეული საფურავე ძროხიდან 3000 კგ-ზე მეტი რქე მიღებულა.

მეცხოველებმა მხოლოდ ერთი დარგია რუხის კოლმურერნობამ 1960 წელს სახელწოდების 84,4 ცენტნერი აბრეშუმის პარკი ჩააბარა. ეს ორჯერ აღემატება 1959 წლის დონეს. მებაბრეშუმე ნათელა თოდლებ 6 გრამი გრენიდან 35,2 კგ პარკი ჩააბარა, არიდა თოდლებ კი — 46 კგ. პარკის მაღალი მოსავალი მიიღეს როზა ფარცვაძე, ვალენტინა გულორდავა, ადელიკო ფარცვაძე და სხვებმა.

მაგრამ კოლმურერნობის მთავარ სიმდიდრეს მიიწე ჩი შეადგენს. ჩის ახლა 325 ჰექტარი უქმრავს, აქედან 293 ჰექტარი სრულმოსავლიანია. 1960 წლის სეზონში 1.624 ტონაზე მეტი ჩის ფოთლომი მოიწიეს. საექტარი მოსავლიანობამ 5540 კგ-ს გადააჭარბა. ეს 2-ჯერ და მეტად აღემატება 1953 წლის დონეს.

განსაკუთრებით ისახელს თავი ვასულ სეზონში კომუნისტური შრომის ბრიგადის მენიგებმა, რომელსაც დ. გულორდავა ხელმძღვანელობს. ბრიგადამ 41,3 ჰექტარი პლანტაციიდან 254.662 კგ ჩი დაამოხა და გვემის ზვეთი 32.600 კგ ჩი მიიღო. ი. ჭუქუას ბრიგადამ გვემის ზვეთი 36,2 ტონა ჩი მიიღო, დ. მარტყვილის, ა. ფეფის და ზ. ჯანაშიას ბრიგადებმა ჰექტარიდან 6000—6300 კგ ჩი მიიღეს.

რუხელი მერავეები ცნობილი არიან მაღალი ინდივიდუალური მაჩვენებლებითაც. სოციალისტური შრომის გმირმა ადელიკა ფარცვაძემ სეზონში 8.105 კგ ჩი მოკრიფა, სსრკ უმაღლესი საბჭოს დემუტატმა ი. ბულესქარიამ 5500 კგ-ზე მეტი, კოლმურერნობაში სიმწფის ატესტატით მოსულმა ეთერ კეკელიშვილმა — 6200, მეთავ კლასელმა შინო ფარცვაძემ — 0,5 ჰექტარი ფართობიდან 6.850 კგ.

— ბოლოში და ერთხელ კიდევ უნდა მივახედოთ უკან, — ისევ ჩიერია ლაბარაკში ოთარ ფარცვაძე, — 1926—27 წლებში, მახსოვს, სოფელში მიწის დამაშუაფებელი აშხანავაბა ჩამოყალიბდა. შვიკობნენ მარნაბა და ერისტო, ავთანდილ და მაილზ თოდლები, სანდრო და აქესენტო, ლლი, ჩაქვა და კოლია ფარცვაძეები, ბეგლარ და ივლი ღურჯიაები... შვიკობნენ და ახალი ცხოვრების მოწყობას შეუდგნენ. მიწა ზვერი იყო და ჩის დარგვა გადაწყვიტეს. დარგეს კიდევ; მაგრამ... ვიღაცის რჩევას დაუტერეს და ჩი კადრირული წესით დარგეს. შესახებდავად კარგი მოგვეცოთ, კარგის ის პლანტაციები იყო,

რუხის კოლმურერნობის თავმჯდომარე ახმ. აღ. აქვიადავა ეხაზებრმა კოლმურერნობის წევრს.

ეს! ნეტავი თქვენ, რომ იმ დროებას არ მოსწონებიათ.

— მეონი, აჯობებს, თუ სტუმრებს კარგი ამბებთან ვასიმოფენებო, — თქვა კოლმურერნობის თავმჯდომარემ ალექსანდრე კუტალიამ.

— კი, ბატონო!
ალექსანდრე კუტალიას კოლმურერნობის ახლანდელი მდგომარეობის დასახისათვლად რამდენიმე ციფრი მოვთხოვეთ. მან ეს საჭმე კოლმურერნობის ეკონომისტს მიანდო, თვითონ კი წამოიდა და სოფლის დასათვლიერებლად წავიყვანა.

რუხი ვარგენტულად როდ ახდენს დიდ შთაბეჭდილებას. ამ მხრივ იგი ვერ შეედრება სამეგრელოს სხვა სოფლებს, თუნდაც; ვთქვათ, ჭაქვიჩხს. ჭაქვიჩხი მიი-

12 წლის კომუნარია მ ე თ ე უ რ ი

თავი კარგი და ამოღებულნი. ერთი-მეორე წარბაქი და მარჯაველი უნდა მხმარა ამ ბატარა სახლზე. იმინ ერთი გარდასულ დღითა ლეგანდებს მივყავართ. ეს სახლი ზურბულში მდებარეობს. ამ ამავე ქუჩაში მთავარი მოქმედი პირი ყოველთვის აკაბო ჩიხეა, ანუ უბრალოდ—კობა, როგორც უწოდებენ. ახლა იგი ახლა 70 წლის იქნება.

დღი და ძნელი გზა განვლი ამ საინტერესო აღამიანმა. ჯერ კიდევ სულ ბავშვი იყო კობა, როცა სხვისი ცხრის ფარს უღვა მწყურდა და მთლად შემოვლილი ჰქონდა ღრუთის რაიონი. შემდეგ მუცის არჩიაში მსახურობა ეკავალბოდა, ამ მოსწორი ცხრას ჩვილებმა წაწა. ჯარისკაცები სახლებს უბრუნდებოდნენ, მხოლოდ კობა შინ არ წასულა: სახლ-გარი არ

მაშინ შორაქის ველამდე მივიდა. სადაც არ უნდა მიმოვიხილო—ირრველი ვადაშლილი იყო თვალმწერი ნაყოფის მიწები. მხოლოდ ამ მიწებს ნაღვლი ბატონ-ბატონი არ ჰყავდა. მაგრამ კობამ თანდათან გაიზარა ეს ბატონ-ბატონი—ჯერ სიღაღის საზარო პარტისკონი, ხოლო შემდეგ საქართველოს კენტიანურ პარტსკოლაში მიაღწია.

კარგად დაბასხორდა კობას 1925 წელი. იგი იბაშისთან ზემოქმედში ბრუნდებდა. მას ტყვედ ჰქონდა ვადაწვეტილი გოგა შორაქის მიწებისათვის ნაწველი ბატონი და შექნა იქ სასოფლო-სამეურნეო არტელი. კობა ერთადერთი მონაწილე იყო მაშინ იმ მიდამოში, ამიტომაც კულევამა თავიანთი სიძულვილისა და გაბორბულების მივლი ცეცხლი მაშინკის კობასკენ. კობას მინამდირი მოსდებოდა ერთობლივად საზარდარი შინაარსის წერილები: კომუნას თავი ანებე, თუ არა და—გადაგებუვათი.

მაგრამ კობა არც ისე შიშინა იყო. ასეუ ამშებს აინუწადაც არ ავებდა. იმ დღეებში ეს როდი ადღეუვდა მას. ტყებდა სასუსის მისთვის მთავარ, ამაღლდებულ კითხვებზე: როგორი განიონი უნდა ეცხოვრა კომუნას? მაშინ ასეთი კანონი არსად არ იყო დაწერილი. არავის არ გაანდა კომუნის მწინელობის პრაქტიკა. არავინ იძლეოდა რაიმე მითითებას ამ ახსნა-განმარტებას. ერთი სიტყვი, უნდა ემოქმედნა ისე, როგორც უკარანახებდა თავისი საქუთარი კლან და გამოიღებულნა ჩამოყალიბებულ წყვენი დაასრეს!

დრო მიდიოდა, ბტრონა და შუღლი ჩაღვებოდა. კულაკები შმაშინი გველებიო ქოთობოდნენ და გვიღებდნენ ყველაფერს: თუ კომუნაში შეტყალ, დაკარგავდ მიიღ საჩიო-სადაბებულს, ყველაფერი საფირი იქნებოდა.

მაგრამ აღმარ-ღებტკ ვლებსადა სიყვარდა თავისი წინამძღონი, და ისე შუღლი კლანში. აი, სწორედ მაშინ ააგეს კომუნარობა თავიანთი პირველი ბატარა სახლი. ამ ბატარა სახლში დააშუშვეს და დაამტკიცეს კომუნარობა. ღარიბთა პირველი მოსტრეტება საქართველოში. ეს იყო შათი სახურავი წესებდა და სოციალისტის წესები. ერთ-ერთი პარაკრები, კუნებდა: ვინც კომუნაში გაუვა, თანდა უნდა დაწარ აღუბრუნებოდა.

კობას დღინდა ჰქონდა გულში ჩანერი ღლიზისხიმი მიცუქული ფიცი—ბუნდერი ცხოვრების გზაზე გაპარეყანა თავისი სოფლის ღარიბი გლეხებსა. მან ქალბების ფურცლები დაწერა: „გლეხები და პროლეტარები, ღუნიანების თუ კომუნარების!“

1927 წ. 15 აგვისტოს წერაკობის ფელაზე უკვე მივლიდ კომუნარა სინონ ჩიხემა ეს სიტყვები ტყავ ამოკეთა. ეს ტყა კომუნის

პირველი სახლის კედლებში ჩაწეს. ამ ფიცის სიტყვები ახლაც ამწვევებს ედღეს.

იოლი როდი იყო იმ წლებში ტელის კომუნარია მეთურის ცხოვრება. სან წელწალს, ზამთარ-ზაფხულ მას თიგაზე იქნა. რვა წელწალს ათეული კომუნარის მამილაზე უფრო დიდობა და სიღნაღი პარტული საქმეების გამო. მაგრამ მხოლოდ ღამით ჰდებდა წასვლას სხვისთვის უცხოში მიღებოდა, დღითი კარგაგებზე ჩასაწვრტული იყენენ კულაკები. ტელში დაბრუნებულ კობა დღითი კომუნარებს მივეყვოდა ყანებში სამუშაოდ.

გაიღოდნენ თვეები, წლები. იზრდებოდა და მტკიცებოდა კომუნა. უკვე აიგო მრავალი შენობა შეიძინეს სასოფლო-სამეურნეო მანქანები. კომუნარია კეთილდღობას უკვე საშუალო გლეხობაზე იქ შენატრება და მაშინ, მასობრიუ აჯანყებულების დაწყებამდე, საშუალო გლეხობა გაიზარდა ახალისკაცობა და ტყვეობაში შექნა კოლმეურნეობები. კომუნარებს მანქანებიც და თესვლებიც ემარტებოდნენ მათ. დღეა კომუნის ნაწველი სახელდებობს ერთ. კომუნა შედგებოდა მურნარობადა გაიქცა და ცალკე მრავალი ხელმძღვანელობდა მას კობა. ხოლო 13 წლის წინათ კოლმეურნების გაბეგობის საქმე გადაცა თავის

საკვარდად აღზრდილი, თავიანთი ერთადერთი კომუნარის ადგილი კობაშია შეიღას—არჩეს.

მაშინ შემდეგ იქ ახლო ხაზში შემოქმედი, აზნობისკოლ და ქვემოქმედი შორეული ქვეყნის მოსახლეობა. ახლო იქ იმდენად კარგად დებდა და განუბრუნებინენ იმან ქალბების კლასტრები. ეს კლასტრები ქალბების კლასტრები მიაღწია დასახლებას წრთადადნენ. კოლმეურნობა სასოფლო-სამეურნეო სისტემაში ხაზებში ბაღებსა და ზრებშია ჩაწველებული.

კობას დღინდა ღრმა პატივისცემა და მისი დღი დასახლებების გამო ზემოქმედებდა გადაწყვეტეს მიეცუნდა მისთვის კომუნარის ამ პირველი სახლი, რომელიც შესულია საქართველოს სოფლის ამოღი ცხოვრების ისტორიაში.

კობა ახლა პერსონალური ბენსიონერია, მან აღზარდა თავისი ერთადერთი ქალშვილი, რომელიც ვეტერინარია. კობას მშობრებულს პაპისის სახელი ჰქვია და იყო კობა—ბაბუა და შვილიშვილი ერთი ქვეყნის კომუნარის სახურალოზე, სწორედ ამ ოდესივე მდებარეობდა მენწველების ცეცხლი ბაკია, სადაცავე გაიქცა კობა.

გულმოდგინად და ბედნიერად ცხოვრობს ახლა ტელის კომუნარია მემოთური.

3. პატარაშინი.

ქვეყნის პირი

გაანდა. იგი ვაგონთა ბაქოსკენ—ამორეკავისის ველაზე დიდ პროლეტარული ქალბები. აქ პირველად დუკავბორი და ბოლშევიკებს და გაიგო წინაგან. თუ ვინ იყო ლენინი. ერთი მოწინაშემდეგ კობა ღრუთშია და აქტიურად იბრუნებდა მრწველებს მთავრობის წინააღმდეგ აჯანყებულთა რიგებში. იმ ჯერად ვერ მიხვებდა მრწველების დამარტება და კობა ჩრდილოკავკასიაში გადავიდა, სადაც ჯერ კიდევ ჰგერო მტერი ჰყავდა რევილუციას. მაგრამ მალე კობა ისევ აღმონდა საქართველოში, ახლად უკვე როგორც მრწველების ტყვე იგი საბურთალოს სტეკილურ ბანაკში მოათავსეს, მაგრამ მალე გაიქცა და ქვეყნის ჩრდილოკავკასიაში მარბრა, სადაცავე მხოლოდ 1921 წელს დაწინაშე XI არიონის კავალბებისგანა ერთად, რომელიც მივიდნენ მრწველები მთავრობის წინააღმდეგ აჯანყებულნი ქართველი ხალხის დასახურებლად. მებრძოლი ამანაგებთან ერთად კობა

„მანახებრი მრწველობის ნახვობი სუპრია, ახმონდა მ. ი. ლენინი. მატრედა, ამიხაპაპაპისი მოჰამ ანსაზულაშინი მოლოდ სახარტომელს ბაჩინი მანახებრის საბარდობი. რასაც უღობო მწინეწველობა აქნს საიმიო ანსაზულაშინის სახალწო მტრინობის უმეხმოდ ზრდა-ბანდუდობისათვის.“

ახლად საბატომელოში მანახებრის მომრგობა წარმოებდა მორელოდ ტეპოლუში—წლიურად 70.000 ტონის რაონდობით. აწეზავს საბატომელს ბაჩინი მანახებრის ორი მმლაბრი-ჩინი ტეპოლუში და ტეპარჩინოს და ახალაშინის მრწანახებრის საბარდობი. ჩინი ანსაზულაშინი მანახებრით მრწანობა რუსთობის მთალაშინი ტეპარჩინი, რომი მთავარი საწარმოებია, ბაჩინობაშინი საბატომელს ჩინიზობა, ბაჩინაშინი, მრწანახებრისათვის მთელს ამიერკავკასიაში.

1960 წელს საბატომელს ბაჩინი მანახებრის მთლიანდ იმლოდინ-დინი თითქმის 9 ათის ტონა მანახებრის, ნახვობად 190 ტონისა 1913 წელს.

1965 წელს აწეზავებდა მანახებრის ახალი მმლაბრი საბარდობი რაონდობი. რაონდობი წლიურად სამ მთლიანდ მან მანახებრის მომრგობას. უმეხმოდინ ბოლოსათვის საბატომელს მანახებრის მატარებრით უმეხმოდინ რაონდობა 12.000 ტონა მანახებრის, მათი რეკონსტრუქცია, ვიღაც 1913 წელს. სახანინი რაონდობა მთავრით, საბატომელში მომრგობა აქიხის იმდენი მანახებრის იმეზა მომრგობაშინი რაონდობი მთელი წლის ბანახალაშინი რაონდობისაგანდ საბატომელში.

საქართველოს მესხიკაბათა აკადემიის პირველი პრეზიდენტი

70 წელი აკადემიისთვის ნ. მ. გუხუჩაშვილის დაბადებიდან

1961 წლის 16 თებერვალს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის, საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის წევრის, სტალინური პრემიის ორჯინი ლაურეატის, აკადემიის ნიკოლაი ივანეს-სძეს მუსხელიშვილს შუგისულად დაბადებიდან 70, ხოლო მეცნიერული, პედაგოგიური და საზოგადო მოღვაწეობის 45 წლისთავი.

ამ თარიღთან დაკავშირებით მრავალი წლის წაყვრილი სამეცნიერო-პედაგოგიური და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდენტიმ აკად. ნ. მუსხელიშვილი დაჯილდოვებულნი ორდენით. 16 თებერვალს ნ. ფალაშვილის სახელობის თბილისის ობერისა და ბაღის სახელმწიფო თეატრში დიპლომის მცემების ქართველმა ხალხმა იუბილე გადაუხადა.

ნიკოლაი ივანეს-სძეს მუსხელიშვილი არის საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთი დამსახურებული მეცნიერი; იგი ბატონია მრავალრიცხოვანი გამო-

ცვლევების მათემატიკისა და მექანიკის დარგში, რომელთაც აქვე არა მარტო დიდი თეორიული ღირებულება, არამედ მნიშვნელოვანი პრაქტიკული გამოყენებაც აკად. მუსხელიშვილი მსოფლიოს ყველა მათემატიკურ საზოგადოებასა წვრილი.

საქართველოს მათემატიკური სკოლა დიდი ობიექტების სოციალისტური რევოლუციის პირობაშია. ჩვენში თანამედროვე მათემატიკური მეცნიერების პირველი საფუძვლის ჩამოყალიბება არიან ცნობილი მეცნიერები: მუსხელიშვილი, არაჩაძე, გ. ნიკოლაძე, ა. ხაჩაძე და სხვ.

ნ. მუსხელიშვილი დაიბადა 1891 წლის სექტემბერში, თბილისში, ინჟინრის ოჯახში.

1901—1909 წლებში ნ. მუსხელიშვილი სწავლობდა თბილისის წერეთელის გიმნაზიაში, სადაც გამოირჩეოდა მათემატიკისა და ფიზიკის მიმართებით. კონკრეტულად განსაკუთრებული სპეციალურობით. 1909 წელს მან წარმატებით დაამთავრა გიმნაზია და შევიდა პეტერბურგის უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე. პირველსვე სემესტრზე მან მიიპოვა პეტერბურგის უნივერსიტეტის პროფესორ-პედაგოგთა ვერადება, როგორც ნიჭიერი და გამგებანი მათემატიკოსი.

1914 წელს ნ. მუსხელიშვილმა დაამთავრა პეტერბურგის უნივერსიტეტის სრული კურსი და სამეცნიერო სტაჟის გადაწყვეტილებით დატოვეს უნივერსიტეტთან თეორიული მექანიკის კათედრაზე.

უნივერსიტეტის კედლებში ნ. მუსხელიშვილმა, თავის მასწავლებელ გ. ე. კოლუსოვთან ერთად, აკად. კიდევ 1915 წელს გამოაქვეყნა პირველი მეცნიერული შრომა: „О равновесии упругих круглых дисков под влиянием напращений, приложенных в точках их обхода и действующих в их плоскостях“.

აკად. ნ. მუსხელიშვილის კალამს ეკუთვნის 60-ზე მეტი ფუნდამენტური გამოკვლევა და მონოგრაფია, რომელთაც უღერესად თვალსაჩინო თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვთ ტექნიკისა და მეცნიერების სფეროში. მონოგრაფიისათვის „დრეკადობის მათემატიკური თეორიის“ ზოგიერთი ძირითადი ამოცანები ნ. მუსხელიშვილს მიენიჭა პირველი ხარისხის სტალინური პრემია.

აკად. ნ. მუსხელიშვილის ანალიზური გეომეტრია სამაგიდო წიგნი მსოფლიოს ყველა უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკური ფაკულტეტების სტუდენტისათვის. ნ. მუსხელიშვილმა ქართულ ენაზე პირველმა შექმნა სახელმძღვანელო თეორიული მექანიკის, სტატიკისა და კინემატიკის დარგში, რომელსაც უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა უმაღლესი მათემატიკური და ტექნიკური სასწავლებლებისათვის.

ნ. მუსხელიშვილი არის დრეკადობის თეორიის საბჭოთა სკოლის ერთ-ერთი შემქმნელი.

აკად. ნ. მუსხელიშვილის ინიციატივით, უკრ კიდევ 1933 წელს, თბილისის უნივერსიტეტში ჩამოყალიბდა მათემატიკის ინსტიტუტი, რომელიც ამჟამად ა. რაჩაძის სახელობისა და შედის საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სისტემაში.

ნ. მუსხელიშვილი 45 წელზე მეტია, რაც გრწავა მეცნიერულ-პედაგოგიურ და საზოგადოებრივ მოღვაწეობაში. მეცნიერების სხვა დარგებთან ერთად ფართოდაა ცნობილი გამოჩენილ ქართველ მეცნიერთა შრომები მათემატიკის, მექანიკის, სტატიკის, კინემატიკის, ასტრონომიის, გამოთვლილი მათემატიკის და სხვ. დარგში.

აკად. ნ. მუსხელიშვილი განსაკუთრებულ აქტიურ მუშაობას გრწავა მალაქვალ-ფიციური საინჟინრო კადრების მოსამზადებლად. ის ერთ-ერთი ორგანიზატორია თბილისის უნივერსიტეტის პოლიტექნიკური ფაკულტეტის შექმნისა, რომლის დეკანი იყო თვითონ და ამ ფაკულტეტის ბაზაზე შეიქმნა ლენინის სახელობის თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტი. ნ. მუსხელიშვილი იყო პოლიტექნიკური ინსტიტუტის პროფესორი, სადაც კოიბულობდა თეორიული მექანიკის კურსს ქართულ და რუსულ სტატიკურში.

1933 წელს სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის საერთო კრების დაჯილდოვებით ნ. მუსხელიშვილი აჩრებულ იქნა სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, ხოლო 1938 წელს იგი აირჩიეს სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ნაწიელი წევრად.

დიდი ნ. მუსხელიშვილის დამსახურება რესპუბლიკის მეცნიერული ცენტრის—საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ორგანიზაციის საქმეში, ხოლო აკადემიის შექმნის შემდეგ იგი ამ აკადემიის უფლები პრეზიდენტი.

ნ. მუსხელიშვილი, როგორც საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი, ხელმძღვანელობს მრავალრიცხოვან სამეცნიერო-საქვეყნო ინსტიტუტების მეცნიერულ საქმიანობას და მათ შედეგებს ნერგავს საქართველოს სახალხო კავშირის თეორიულ და გამოყენებითი მექანიკის ნაყოფიერი კომიტეტის თავჯდომარე.

აკად. ნ. მუსხელიშვილს მნიჭიებული აქვს სოციალისტური შრომის გმირის მაღალი წოდება, ის დაჯილდოვებულია ლენინის ხუთი და შრომის წითელი დროშის ორდენებით და მედლებით.

სულითა და გულთა ვესურვებო ჩვენს ძვირფას აკადემიკოსს ნ. მუსხელიშვილს ჯანმრთელობა და ბედნიერება ხანგრძლივ სიცოცხლეს და ახალ დიდ შემოქმედებით წარმატებებს ჩვენი მეცნიერების სასახლეში, ჩვენი დიდი სოციალისტური ჰქვეყნის საკეთილდღეოდ, საბჭოთა მათემატიკური დარგების წინსვლისა და აუჯავებისათვის.

სიონი ნადიაშვილი
ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი

სკოლა-ინტერნატი ქედის რაიონის სოფელ
შახუნციოში

საშუალო სკოლა ტყიბულში

საშუალო სკოლა № 3 სტალინისში

საშუალო სკოლა გიგეჭკორის რაიონის სოფელ
სალხინოში

საქართველო

საბჭოთაო

პირველი

გადაცემის

ფურცლები

გურჯაანში, თელავსა და მის რაიონებში მრავალი ხაინძურები და ღრისუბანისავე საქმეები კეთდება, კეთდება ისე, როგორც რესპუბლიკის სხვა კუბებში. ამის შესახებ ბევრი დაწერილია და ბევრიც დაიწერება.

გურჯაანიდან თელავამდე მანქანი ჩვენ მგზავრობის ერთი მუშაი მქონდა, — თელავი დაეკავებოდა ჩვენი გზისათვის და პატარა ჩანახატები გაეკეთებინა იმ ადამიანებზე, რომლებიც უმჯობესად და ერთგულად აკეთებენ თავიანთ საქმეს, ერთი შეხედვით უზრუნველ, მაგრამ საქართველოში მდებარეობენ ჩვენი ქვეყნისათვის.

პატარა ბიბლიოთეკის სამუშაოები

ბიბლიოთეკა პატარაა, მუდრად და მშვიდაა. პირველი ოთხი შედარებით დიდია და ნათელი. გრძელი მაგიდაზე ტრანსპარანტები ჩარეგებული, მარჯვნივ პატარა, წყნების ათრიბები პირამიდებისაა. აქ ხელ კაბები მუშაობენ: ცენტრში მუშაკ-შელო, ოქროს ვიჯარო, უნუშ მალბაშვილი, მერი მღვინეშვილი.

გამგეც კაბა—გენი გურჯაანში, მშვიდნი მოხილი, ინტერესული სახის მანდილიანია.

მეთათვის უმჯობესად, ფრთხილად შემოიღეს. ზოგი იქვე უკლებს მაგიდას და გაუთვინებს აშინაობებს, ზოგი მუშაობს ოთახში ვალებს, ჩრ-სულიანი ახარებს წყენს კატებს, ახდებს ოლებს და ცემუშავებს. მეთათვის ძალზე ბებრია, ამასთან სხვადასხვა ახასი, ვანთლებს და გრძობებს.

ბიბლიოთეკა პატარა, მუდრად და მშვიდაა, მაგრამ არც თუ ისე ჩვეულებრივია, როგორც ეს ერთი შეხედვით ჩანს. იგი მრავალ პედაგოგიკაში ერთერთი მიწინავე და სანამუშაო ბიბლიოთეკაა და აღიარებულია. საქართველოს სხვადასხვა კუბებშია და ჩამოღებ აქ, რათა მგალითი ხილეს, ნახონ, შეესწავლონ მათი მუშაობის „საინფორმაციო-საინფორმაციო კი მეტად უმჯობესად და მარცხა—საქმის სხვაგვარი. ოცდაათი წელია, რაც გენი გურჯაან აქ მუშაობს, ოთხშეს ბიბლიოთეკის დაარსების დღიდან, და მიიღო ამ წინ განმავლობაში მის ნამუშაინად და გულდაღებული შრომობდა. მისიანი თუი ერთი: რაც უფროდეს მეტა მეთათვის ამის შესრულება აქ დღე გაუხარდა და ინტერესი მოითხოვდა. გენი მისახლებს აქთანადა სახლში, უგზავნიდა წერილებს, ურჩევდა წიგნებს, აწუხებდა დღეებებს, ერთი სიტყვა, სწამრობდა უკვლავ ბერის მეთათვის „სახარება“.

... დღის ბიბლიოთეკაში ოცდადარა ათას სურათი წიგნი, რომელსაც ხამი ათას სურათი წიგნი მეთათვის უკვლავ. ბიბლიოთეკას არა ერთი სიტყვა, პირველი და გრძელი აქვს მიღებული. გენი გურჯაანის ერთ-ერთ პირველთაგანს მივბრუნებ „რესპუბლიკის საბჭოთა ბიბლიოთეკარის“ წიგნებს და სამკურნელ მუშაში „წარმომავალი მუშაობისათვის“.

ახალივე გრძელი აქვს მიღებული ცენტრში მუშაკ-შელო.

1958 წელს საქართველოს კულტურის სამინისტრომ გამოცემა წიგნი „გურჯაანის სარაიონი ბიბლიოთეკის“ (მუშაობის გამოცემების).

... ბიბლიოთეკა პატარაა, მუდრად და მშვიდაა, მისი მუშაობა კი დიდი და დასახლებული.

გურჯაანიდან რომ გამოხატული, პირველი სოფელი ჩუშლაყა, ჩვეულებრივი კასრია სოფელი, მას ახალში ცერკის, მთავრობაში ცნობილი ვე-მხარის ადგილამაჟუფელი. შემდეგ ვეცხიციტე, მძღვარი და დიდი სოფელი. საქართველოში, მეორე, არც ეს არის მისი ტილი სოფელი. აქ ორი-ათას კახის კომლი ცხოვრობს. ძირითადი დარგია ოქროს ბუბა—მეფენიანობა, ოთხი თომოსიდან. ოქროს ბუბა გენიან ვაშლებს და ვაშლებს ვეცხიციტე, სოფლებს აქ საუკარია დიქნის სოფელი, მუშაკ-შელო სკოლა, საავადმყოფო, კარლას ბერძენების მეთაურის სასწავლებელი, ახალი, აუზის ქარხანა, რომელიც უფროს ყოველდღიურად ექსპლუატა-

აუზის. რგაის მოწველისათვის შენდება სასულილო სკოლა.

შემდეგ კვლავ საქვეყნოდ ცნობილი მუკუნაი, შემდეგ—ვახიშხანა—თავის მშენებლობითი ცნობილი მიელ რაიონში. სოფლებს აქვს ასფალტის ქარხანა, საუკეთესო კულტურის სახლი, იქვე გზის-პირას შენდება სკოლა-ინტერნატი. ვახიშხანას მუშაობის მიხედვით, აქ ჩვენ ცოტა ხნით უნდა შევირ-დეოდ და ჩვენთვის ხაინძურები პირველად ვინახულიყო.

სოფლის მასწავლებელი

— ახლა, ჩემი უნდა დაწვრიწვრი მე ერთი რიგის სოფელი ვარ ამ სოფლებს, არაერთი განსაკუთრებული არ გამოვიტყა არასოდეს—გულწრფელიად ვაგვიტყა ოლი დიმიტრაშვილი, რომელიც ეს სკოლის მუშაკი ვარ.

მართლაც, მას დიმიტრაშვილი ერთი ჩვეულებრივი სოფლის მასწავლებელია. გარკვეულად არაფრით გამოირჩევა—სასულილო ტანის, მარცხიანი მამაკაცი.

თამაძე ოლი სახელმწიფო უნივერსიტეტში სწავლობდა, თან ქარხანაში მუშაობდა. ამდღე დროს იგი სპორტულ მინდვრა. იმ ოთხობის ამონახატებს მუშაისავედ ამხოვთ ეს მამაკაცი და განკარგობს შინაშელო. ამ დარგში ოლიმ გარკვეულ წარმატებას მიაღწია და უკანასკნელ პერიოდში ინტერქ-ტორად მუშაობდა.

მერი იმ დროს იყო და ოლი თავის უმცროსს მამას და მამასთან ერთად ვარში წავიდა. ოთხი წელი იქნა, ერთ-ერთი ბრძოლაში, ოცდაათი წამიძელ დაშავდა და მეთორ გრძულის იწვლიდა მამიდა და სოფელიში. მამა და უმცროსი მამა კი ვეცხი დაბრუნდნენ იქაბს.

ამის შემდეგ მასწავლებლობის და განა მარტო კარგი შედეგითა ოლიმ მას ნახავთ ვინახონ, ხალხს და უახშირ. დაეკარგნენ სულდეს და ამოვიტყა ხალხები, კედლები, სახლის იფართობს, ღამაშებს, მისტომ რომ მუშაობდნენ უკეთ იფართობს.

ზუსტულად უკვლავ მასწავლებლობა იხებენ, ოლითაც აქვს შეგულებული, მაგრამ დახეიქნის დროს ამ გაგანა მუშაობაში ერთ-ზუსტულს მ-

ვიდა კოლმურერობაში ოლი, კომხანერობა უნდა შეესწავლიყო. ცოტა ხნით შემდეგ დაჯდა იფართობს მასწავლებლობა კომხანერ და ველ-მინდობა გადახარა. გამოცდილ მემამანებებს არ ჩამარა და ვეგნა გადაპარებებით შესარსულა. მთავრ წელს სკოლაში, უფროსკლასელებისაგან ოლიდებოკაციანი ბრიგადა ჩამოყალიბდა, სათავე ჩაუდგა და თავისუფლად დროს ერთგულად ემსახურება საკულმურერობის საქმეს.

ოლიმ ერთი მუშაინაც აქვს: იგი ბეჯიდა და ველდადებით მუშაობს დიფერტაციებში. მას კანდაღობის საჩიხის მოპოვების დიდი სურვილი აქვს და ამას კიდევც უმჯობესებს. მერი და განა ეს უკვე ერთიდაიგანა ვეცხიციტე ოლითა მასწავლებლის ბერი გუკუას, კომხანერად და კალბაშოვი. იგი ერთ-ერთი რაიონი და ჩვეულებრივი მშრომელია, გასკვირვებული არაფრით.

ჩვენ მისტომ შევირდით მუშაობაში, რომ ეს „ჩვეულებრივი“ კაცი ჩვეულებრივად მეთათვის-ლებინათვის გავეცემო მუშაობდა.

გზადავ უმჯობეს მშენებლობებს: ხეების აგ-სებენ, უნამაზა ხიბებს აგებენ. გურჯაანის რაიონის უკანასკნელი სოფელი კასხვირა. აქ ხანგრძლივად სახლობს. ისინი სოფელი ვეცხიციტე მუშაობდნენ, ოთხიანი სოფლის სახელმთავრის კას მუშაობდნენ და იქვეან წამიშდებარა—კასხვირა. ოთხიანი რაიონის პირველი სოფელი აკურა, შემდეგ პატარა სოფელი ვაშა, მერი უფრო და ულამაზესი წინადადი. აგერ თელავი.

პატრონის და მისი მგლოლი

აგლოლიმ ფორმებზე დიდი აზიებით აყრია— „კომპერტორული“. მისიანი ალონივე გამოყუბეს მთერის და დაქორლებს კახის გებზე, გადაყუბს მგზავრებს. მას შეტყუებით თხილბაში, წმარ-ში, უკარლში, შილდში, ოღანში, უმჯივში, გლოლიში და უკვლავ—აბს და დაბა.

საქეთის მის ოცდაცხი წლის მამაზე ხულ-დიმთალი—გრუშაშენიანი, მუშელოში, სახა-მოხსი სახის სახლამარადა, ოლიდაში ვეცხიციტე იფართობს, როგორც ვარკვეთ და მუშაკი ემამკაცი. უმჯივლებზე ვარკვეთა, ოთხის პატრონებით და სინეცხიციტე ქალქის საბჭოს მმართველობის მიღწეა. სასულილო რომ დაამთავრა, ვარში ვაწყუბს. აქ მან ოთხიანი ვალბ მოიხადა, მისიციტე და აკტობსზე დაჯდა. სწავლებს როდ შეეშა. იგი სარკტივის ავტო-საზოლი ინტელისთვის მემამე კერხის სტუდენტია.

მამაშის სახამაშობის მოსახერხებელი, ენამაშობის უკვე უფრო მეტად მისი მუშაობის პირველი მმართველობის.

— ჩემი მუშაობის შესახებ ახა რა უნდა ვთხრო, — დიმიტრაშვილი მუშაობდა მამაში. — ვემუშობ ჩვეულებრივად, როგორც ყველა. მისაციტე ათასი კოლმურერობა გამოვიტყა და გერ მნიშვნელოვანი ავარი არ მქონია. ამის ოს რას ნახებოდა, რომ სინახანს ვაგვიტყუებდნენ ხოლმე, რამდენჯერ გამოჩენბია მამაში ოთხში, უნებანი, წმარში, ან-და მსურველი მის ვეცხიციტე. მის ოცი რა ოცი შეტყუებ-ლი დღე ვაშე მამაშის მაგრამ ოთხში უკვე-თვის მმართველობის არა: დროს და ვეცხიციტე მ-ციფავანი მგზავრის დანიშნულ ავტორული.

მოხუცმა ხაშურელის კარი გააღო, ეზოში გამოვიდა და შემადგომის ვატიკანარ მუხეშე შეჩერდა.

თავზე მზე დასურებდა. თვითონ კი მიწას დასწირებოდა. ჯიხის დაბჯენილი, წლებით დამომიმუხლებული მდიდის იმპერატორმა, თითქმის მიწას საიდუმლოდ ჩასწირვებდა: აგეოგრაფი, მილი, ჩამეკარი, დედა ვარ შენი, შორს ვერ გავიშვებ. მოხუცს თუ შიშის ნახვა მოუხდებოდა, გვერდზე ჰქრებოდა თავს გადასწყვედა; ცალი თვალით ცას ახედავდა.

ახლაც ცას ახედა; ფეხი მოიჭვავა, ძირის დაცვენილი ფეხლები ააშკარადა, ჰედრის ძარზე ჩამოვარდა, ეკლინი გაიწყო, გაბაზოდა და ქიშკარის რაღაც შიშით გახვედა; მაგრამ თვით უნდა მოარადა: გული ვერ უძლებდა; დიდხანს თვალს ვერ უხრებოდა ქიშკარის. ვისაც წლებით ეკლიდა, ამ ქიშკარაში უნდა შემოხედულიყო, მაგრამ არ ჩანდა.

— არა და არა! — ჯიხის შუბლით დაეკრძალო. თვალში მიღწეულია. ფეხების წაღი, თვალწინ დაუფიქრა მისი ბავშვობა. აგრი, ეზოში შემოვიდა და ბავშვის ჰუთილი შემიგმა. ლიხებ მიწაზე, ზედ მკვირცხლად ახტა; მეზობლის ვეგო-ბიჭებს ეგებათ:

„ვეგო-ბიჭები, გამოდი ვარცო, მზე ამოვიდა“ და ფეხშიშველად დანამულ ბაღებში დაგორდა, უხეზოდა მართი სიცილი. ხიხინებდა ხელდაშლილი, გალაღებული, ვიდრე ეზოში შემოვრდამა ბავშვებმა ფეხით არ დაითრგნა და არ გამოავიხოდეს.

მიწადა ბავშვების თვალ-ბივილი, მიმოვიანებინე. თვითონ კი აი, ის ფეხშიშველად ბიჭებს, შორიახლო შეჩერდა.

— ჰეი, შენ, ბიჭები, ვეღარ მიცანი? იცე რა, ვერც მე გიცანი და სხვა რადა გიბნაჩი ნამდვილი ქაიხობის შენ ხარ თუ მე? არც შენ, არც მე? — თავისი ბავშვობის სახება გაპქრა, ხადაც; შორს, უკან დარჩენილ გზაზე გაუჩინარდა, თვითონ კი რამდენი იყო დავიდა მიწის პირველ კუხავით ახსიებულმა, რამდენი მოა-ველი გადართა-გამოართაჩი ერთ ხას სიცილებს და დუდგარჩენილ ძალა მოაქრალუნდა. ბოლოს აი, ექამდე მოიღწია და მიიბარა წლებმა დასადა თორბ... „შვილი თბი არ დამღებოდა, იქნებ დროსაც ვერ მივხებოდი, შენითაშველი მიწაში ვიცი ცოცხალია და რატომ არა ჩანს? —

— მაშალა, მილი ბაბუა, რატომ არ ჩანარა? მამით დაბობებამ თუ გვაგაქმარა და შენ ამითომ აღარ მომინახარი მილი, არ გამოცოცხალ-კარი, არა, ცოცხ არაა, მარა... „მშვენი, შენგინთ მოგზავნილი მარაამს უშველი, მიცილი სიკეთე ის არა მშველიყო, კერპის ხას ჩამოქრებოდა! —

ახლა დედა ხანა დაეკრძო იდა-ბიხის შუბარა თვალთ, უნდა რაღაც ტკბილად გულში ნებსარჩივით ჩაისხა და თვლით მოხუცს მერე წამოვარდა. ჯიხის დაბჯენილი ლიხე-ყორის გაბავდა დამომიმუხლები ნაბიჯით. ფეხის ყუთელ მოცილებული ყრულ გაიშრია-დღუნდნე ძირის დაცვენილი ფეხლებზე, თითქმის აღფრთხილებდნენ, მოე-

ხაშურის ქვეყანა

ნიკიტა ლისაველი

მოთხრობა

მხატ. ზ. ლეშავა

ვახვენო. მოხვედნა თვითონაც უნდა, მაგრამ არ შევიდო; კარის მოყოლილმა, ეწინააღმდეგა არ ჩამქრებოდა თვის ძალს ტანად.

— ის ბავშვი რომ იყო აქ, ნეტავი ხან წავიდა? — მოგონებდა სურათები სინამდვილე ეცნა... — მო, იყო, მარა წყავდა. იმდენი იარა, იცოდელო, აქამდე მოაღწია და ფარხმალ დაშკრა... ჰეი, ჰეი! იმის გაცეცხილი ცივგადა დამბარდნით და თქვენს ლუკმა არ დამქრებდა. ურულ ფეტიკადა მისი გული.

ინდურის ყარყარა შემოვიდა და ურჩი გახდა. იქვე შენ, ინდურება და ბავშვს მოხდა დამხივარდა. მარტე ქაიხობის, იჩქარე, მიხედე! — „ბიჭები! ხაშურელის კარებთან შეწულ, მაგრამ ვეფრონი ვაზივით, პირი ბიხინისა ვერ იბრუნა.

— მე თქვენ გავხვევით, ყარადი, თუკიხის დამპყველები! ურთია იმისათვის ვგაეთავსებულეთ, რომ დიად

დარჩენილ ქიშკარაში გადამიპორო? — იმუტებოდა ინდურებს.

— ჰეი, ჰეი, აქ რას აკეთებთ, ახლაც დაბტვიე ბაღია, აქში, აქში! — ბიხინის ტრთული მუხებით ათავსებულ ინდურებს სურე-ტა მოგვარა... — კეთილი, კეთილი არიკა მომწველად ფეხები მოაქვამე გულზე გულივებს! — მოუხლო ძაღლს, მაგრამ მერე მოვიანდა, რომ კეთილად დასტოვდა, უხარხაროდა და შემოვიღმა სარკა ხანს ითინა და ლუკის სახიბლოდ გაუფიქრა გზას. ისი სოფელს შეეკვლია, მის ქვეყანაზე გადავიდა და მივდიბულ ლუკას მოხვედნად ეჭურა. ხაშა-გინეთად დაზამობით გულმოვირინდ ყველა სოფლის შარა-უტყვბი. ზოგჯერ თავის ძველი პატრონის ნახვასაც არ დაიზარებდა. მოვიდოდა, კულს გაუქვებინებდა, თითქმის ამით ეუბნებოდა, კი არ ვილადაცე მარა, რას იზამ, კეთილ თუ აგევა, უფრო

შორს წახვალთ, და ურბიდალურ-ბული ისე ვაძვირებო დაიხეი.

— არა ვრცლებინ? დამტვი ხომ? — ამ ურბიდალურის ხელში ჩაიხადე და წახველ ხომ? — ბოლოს ჩაიხადე გავანრილი კეთილსახი უსაყვედურა და ინდურებს ვარს მოვუწია.

ქაიხორის წინდურთაშვენიერად იყო არ მატამა-ბ-ბ-ბ-ბ-ბ, სადამ ინდურები! ქაიხურს ხაშურისა ეწვე-ტე... ქაიხურის... ქაიხურის... ქაიხურის... და მთელი ლისი მონა-გვარია იმითვის უნდა. ეს რჩენს იმით, რომ ინდურების კუქუქუ-ყარყარა მანინ ვაგეინა შენ მარტე დარჩენილს.

ინდურები დიდი ვიავგალით ვამორტეა ვადავმულ ბიხინიან, ქიშკარაან უკანასკნელად ებრულა ვოხი, მაგრამ თვითონ შენამდვილად იქვე პირველ დეიცი მიწაზე.

— ჩემი ბრალაა ვოხი რომ ვადავადე, რომელი ნაბუჯ დეიცი ვიკავი! — თქვედა, წინააღმდეგ, მაგრამ ინდურებთან მონა-ნარბოლს დამძიმებულ ტანს ვერ ატანა. თავიც ათასი ფურული ვაბუდა. პირველ დამხობილი, ვაშლილი ხელებით ისევ მიწას ჩაქრა.

„ბოლი ბარი შენე მომეკარი, ძალა მომეცე; ფეხი ისევ ახადგებდე; ცოცა კიდევ წამომწვევდი კერპია არ ვავეციო და მერე შენ იცი! —

იუტა, მოხდა! თითქმის დიდის ველ-მკერდას მამაა ბინა. მერე იმალა, ფეხზე წამოხდა, ვადადა ქიშკარაში და იქვე უტრჩინის საწუნს ლიხე ჩამოვარდა.

ეკლინი გაიწყო, გაბაზოდა და ჩაილინა: „გურთაში მივალ, მარა, სული წინა-წინ გაიანარა! —

— მერეი ბაბუა? კარგია, იმდენი, — შემოიხმა და უცხად და თვალმინი დაიცოცა.

მარიაში თავს წახდგომოდა, რაღაც ნაკარული მოეტანა. ქაიხობის სახეზე ღმილი ვარდა.

— მარამა? რ ტენი, მარამა, დღობისმოხედილი ვამოცხადე და ჩემი ურულა მომიტყეე!

— დაბ, წამობინანდით, შევიდეთ შენ. ფეხი რე ვაქვს, ბაბუა, შენი შეილიშველი მამულ გამოცხე-ხაბადა.

— ხელი და მარი დავდოლოცს, მარიაში შენი მავლინი ხელის მალამი და სიტყვების თავლი ქვას ვაპოცხლები.

მარიაში ხაშურელის კარი შეღო და ქაიხობის ბავშვითი შექცა. ახლავარდა ქალმა მიწადა კერპის ნაკარი ვაგელოდა და ნაკერ-ცხლებში გახედილითა ვამონა-თეს.

— სიკალამ ჩამქრალა, მარა, მე აქ ვიცი. მითრთი საშველი და ახსი-ბაბუაში კერპ ვაბოხბა... — უფრო ვაშალა, სკამი მაგიდასთან დღუდა და ხელი მაიშველა. მერე წყალად მოუტყა და დუხა... — დანამადით, მონანი დღუა, ვარცოცხ თბილა და ვაყენუ-დები რომ იყოთ, მაინც ვაბოხბოთ! — მარიაში ვარც ვაგედა და დაუფრო-ში შენის ჩეხვა დაწყო.

— თბილა, ირედაც თბილა, ჩემო

მარიამი თუ შენ აქ შეეგება, ცეცხლი რად მიხდა, სული თუ გამოძიხა, ძველებს რა გაეცანა—აბნობდა კაპიტონსო, მაგრამ მარიამმა ეს აღარ ეცნოლა.

მარიამმა შენა შემოიტანა, ცეცხლი გასაღდა და კართან სამეფმა სკამზე ჩამოყვდა.

— ქვედა კარს არაფერი გინდოდო, ბატონო? თქვით, ნუ მომირიდობო. განა მეც თქვენი შვილი არა ვარ? — შვილი ხარ, ბაბუა, მარა არაფერი მოგინდა.

— თახს გაუფრთხილდი, ბაბუა. ცოცხა ქვედა და მალხაზედ მივაო... — შესისხ მარაქარი, კარგი, ბაბუა—დათვინა და დიად დატყუებულ კარში ციხე თათლით ისევ ტყემლისიყენ ციხედო.

მარიამი წავიდა. ქაიხოსრო ტახტზე წამოწვა, ახლა იმში დაუფუძლი ციხეშიღო მოიღვინდა.

— შვილო, გიორგი, შენ აქ ხარ, განა მიტევი? შვილო, ბუფა ხად მოხვდა! აქნა ეს რა მოხარია დასწვდი, შვილო, არ გამაგინო არა გესტყინაო ჩაბნო არ თუქტირე, შე აქ ვაიფა? ის უფრულო ტყვეა ჩემთვის გათვალაწანა, ხადეთო ლუკმა-ხვეთი შეტყობოდა. ახლა კი რაღა ბაბუა, შვილო!

დღიანს ბოდავდა. ხან ბრძოლის ველი, ხან სოფელი, ხან მთელი თავისი წარსული ეღამდებოდა. ბოლოს ყველაფერი ერთმანეთში აერთა და რაღაღ უწყოდა დაიყოფა.

თვალ ვაგაბომა, გათვალანებულ შუალელზე ხელი გადავიხა. აბუსულწა. წამოადგა, გოზი ჩაბლუფა და კარისკენ ვაწაქა.

ვაღაბრებო მისი სხივები ეწოხი გაბმულ სიხეხვით დაწებულთყენ, თითქოს შემთავდომის სუნთქვა-შეგრუელ დატყრცილ ბალახს ხელადან წასულ სიციცლებს უბრუნებენო, მაგრამ ბალახს საამქვენი პირი აღარ უჩინდა. — მივდივარ, მოხდეს რაც მოხდება! — თქვა გურუნაში ქაიხოსრომ. თახსაბლისკენ წავიდა. კიხე მოუახლოვდა და როცა პირველი საფეხურზე შეედა ფეხი, სული დღიანდ ჩაითქვა, არაფერი, შეტრდო, ქაიხოსრონი არც ისე დამეფული ხარ, შენ რომ გვართა დაგვებდა-თქვა, მარა, ახლა რაღა ექნა? წელწალი იქნება, ამ კიბეზე ფეხი არ შემეშლავს, მოდა, რას ბედავ თუ იცი, კუნწულს ბერეკაცო, ამას გაუძღვდები? იხე კარგი კი უფო ბეჭურობა, ერთხელ მინც შენება, მარა... მოდა, უნდა ვაგებდოთ ამაღლად ბერიკაცო, აი-აგებურ მინც ახილად. პო, აგრე, აგრე... მატკა! შეუძახა თავის თავს და ფეხს მოინაცვლა, უცებ მებუთ საფეხურზე ამოხლდა, გოზი აივინს იატაკქვედა ააბრაბუნა. კართანაც მიჩოხდა, სახელურს წაატანა და ტანში შეაწრიოდა. არა გააღდეს ახლა ამას? — გიბეშე ვასაღდბს ჩახქიდა ხელი და ამოიღო, „ახა ციკადო“. გახლდნა გაიხარუნა და კარც გაიღო, მაგრამ ქაიხოსრომ მისი მაგიერი, რომ შიგ შეტყუდყო, გამოხარუნდა.

გოზს და აივინს შიგაგინს დატყრდინა, თითქოს ტალღებზე შეტრატანებულნი გვიანი ხადლე ურნის ქვეყანაში მიტყარავი, შორს გატყურებდა. თვალბინა მოეღადა, გამოხარუნდა.

„ოჰ მარა, თუ არ შევიდოდი, რა-ღა მიმდებო? გააღე, გააღე და ისეც შენ“. დიქი ახლა და აფურცლებდა.

ისე კარისკენ წავიდა. გული უფრთოდო, მზებლები და ხლები უყარინდოდა. კარს მინც მიწვდა, ზეგ ხლებიმა აფიფურა, გოზიც მოიშვევია და უცებ მინი ბებერი ფეხის სმა თოახსილდა. დიდი ხანი იქ ჩაკეტულ ბებრეც დამახლოვდა, მხოტო სუნმა შეშუბა, მაგრამ და კარში ბატრის შირაბამა დაიწყო! ძველი გაიღოდა, ახალი შემოიღოდა, თოახსაქ სუნთქვა უბრუნებოდა.

ქაიხოსრომ თვალბინა მიმოიციცვარა და დანახს ყველაფერის ერთხელად შემოთვლია: რამდენი მოგინება ბუღოდა! აქ სახანდრედიო თუ საწუხარია უყოფელი ნათელი, კოვლი ბაგანი და თოახს ცეცხლები ქაიხოსროსათვის წაქონის იფი, მაგრამ ნეტავი არსადღს ენახა, თუ ადენი მოგინებებით უფლს გაუბახრავდა: ტახტე დაწყოთილი მუთაკები მიცალდებულადივი განისვენებდნენ. მაივალზე დარჩენილი თფუნები, გადმოხრუნებულნი ხელისუფლებივით ეღადა, თითქოს უტყვირიად ასე უბატრონოდ

კად მივტავტავო. ვიებერთოდო, რადე საწოლზე დაგელო კენუშობა და ურთობამივით თითქოს გულწინარობით გამოიფურებდნენ, თვითონ ამ საწოლზე რამდენი სიციცლები მოხლოდოდა და წახლოდო, მაგრამ უცვი რამდენი ხანია არც მიდიოდა, არც მიდიოდა, ცეცხლის გამოხუნებულ ნახსე დრავახლოდ ძველი მაკუხელა, ფიტინი-დამახინი, ხანჯალ-სატყრედი, თუ ვეღური ტახის ვიებერთადო კედლები თითქოს ვიებრიდნენ თავინთ ზეგს, რომ ცხვირტახანამ აკვეყავთა უყოფლავრია ცეცხარი, ზუბარნი ჩამხლულ წყარის წყლის გათხიხიხიება ძველი ნაცარი და ის მოწყინარი რიბ თუ სიციცლები გაქნანს აღხატუბრება, მაგრამ ეს ხანმქვენივე ქაიხოსრომ სიციცლებს რამე ნიშნულთა კი არ დანახა, პირითი,—მინი ვეღურა, არარად-ქვედა შენიშნა. ეს კი კედარი მოთიქნა, უფლად ეთქვა, ჩვენ ისევ ციციცლებითი და ზუბარანი მივიდა, გოზითი პირია ნაცარი, იბო შეგ მარახა და ამით თითქოს ეველა ვაკოცხლა, ვინც ამ ზუბარნი ვაჩაღებულ ცეცხლით თვლებდა თბებოდა. რაკ ეს მოახტომა, პირი ბიბუნა, შიორი თოახისკენ ფეხსხა და გოზის ზრახუნით წავიდა, ო, რა კარგია თითქოს ხმა ამიღოდა აქ ჩამქარალმა

სიციცლებმ, აბნობოდა, ახლარაკი, ფეხებ ადგა და ურან არა იხევი წინ მოიწვდა, აი, მთელი თოახსილ შევიდა მაგად მუხებზე. აფურცნა, გული შერხა, აქ იმში დადებული ვიფეშობის ხანცე დაედა: ციკოდან დატყურებდა და თითქოს თავადღყო ტყუიროდა.

„შენ რისი მკანა-საქუნი, უფო ან ვააიფო, მაღალსი თოახზე შენად და მერე შენად, შენე მოხიბოდა!“ — თვად დაუწმინდა, მთელი გოზის დეინრო.

ინებელი, შვილო! — ზურჩულით უორი და ხვედა უბედა. „ოჰ, მარა, აქ ეღვრა რა ვერბოხა, გიორგის მაკანამ მიხვდა მაკანაო.“ — ბაბუა, შენც რომ ამ აკვენში ვაინახო, ბაბუა! — ამ აკვენში და აი, ამ საწოლზე ბატკრები მინახოვარც და გარბადებოც.

ფეხს მოიკავდა, დღილიდა ფეხი და გოზი რაც შეტრდო მაგრად დაგბრაბუნდა, რომ იქნებ გაღვლებინა ისინი, ვინც აქ თვლებდა ენახა. აკვენს თვალს მიიწვდა, თუცა მინც იტიყრე არივებოდა, ახლად ფეხებზელი ხაგვივით მიხატავდა მთავებლოდა და თვალთ მოუხუა, წამოხახა:

— მოვიდი, შვილებო! — თვალდახედული თითქოს მეტს ხედავდა, ხედავდა არა იმხა, რაც ახლა იფი, არამედ იმხა, რაც აქ ენახა. ხელი ვაიშვარა, აკვენს უბნა და შეარხა.

ისე აწირონდა აკვანი, თითქოს თვლის გარბადებებს სტრახობი. მოხუცმა გვიან ვაგაბო თვალბინა. აკვენს ზედა და შვილო-შვილოც თვლები შეგლხა და შვილო-შვილოც იფურცნა. გული ამოუფდა და ატრიადა. შერე კედელზე მიღვდნო ნაგვინა კარბი ვალო, შიგ შეიხებდა. აქც გიორგის ფეხსაბეღელ-ტახსაბეღელ რომს დანახა, მუსულები მოეციკო და ჩაიციკა.

— ბერიკაცო, რას ხადებარ თუ იცი? აი შენი სიტყვა-წახუბო? — შესძახა თავისთავს და შერე მიწულა, ზურჩანს მიეცა, კარგა ხნის შემდეგ წამოხახა:

— ვერა, აქ ჩემი გარბეხა ვერ მოხერხდება! ახლა ვასვლა მოვაგრი. კარამეგ წახანხლად და მოხებო. ისევ გიორგის სურათისკენ ვაქცე თვალბინი.

— მივდივარ, შვილო, სამუდამოდ... შვილებოთი! — აივანზე გამოვიდა, ჩახქიდა კარი და თითქოს მოიხეცა.

„მეტს არა, მეტს ვერახოვდს ვაგებოდა“.

აივანზე შვიცი შეტრდა, მაგრამ გარდნად მოხლდო სითხო სულს ვერ უთხოზდა. პირითი, რაც სიციცლებსკენ ეძახდა, ის უფროი ტანაგავდა.

კიბეზე ჩამოხვდა, სოფელ მოწყურადი თვალბინთ გახვდა. შეთარბული მია-გორცო, ვივანი შემოდგომით ეწვოიდად შეფერებულნი სოფლის ტალ-ბაღებში მერე ხანხარის დათოვლები მოახა მიაწვდინა თვალბ.

სახელურის ჩაქვიდა. კიბეზე უყანხელი დროხილად ჩამოვიდა ეწოხა. ისევ საშარტუდისკენ აბრუნა პე-

6

ადგილიაღვ წყვიარ თქვადი-
დაწ მთლიისიკენ მინავალი მ-
ტარებლის ფანჯარასთან დ გვ-
ცტერი აღაზნის ველს...

25 ავისტოა, 1920 წელი, არ-
გვლიე უჩვეულო ამბები ხდება.

17 წლის იბიად დარჩინულს
გაურკვეველი წყურბრე ფიქრები თავიდან არ
მიცდილობს. უცებ მომავლს მეთადურის ნადელი-
ანი მანებენ, მეთადურე ტკბილად, სედებს მომ-
გვრედა, ხანა თანდათან უმადლებდა. ტბობილია,
საკეთარ მანადლებდეს აკვანებდა. ჯერ კიდევ
ჯან-ღონით სავებ მოთქამდა უდროოდ თვალის
შუქის დეკარავს. ერთხელ კიდევ ადებრა ფანდურ
და ჩემს გვერდზე შეჩერდა. გაღურბული მე-
ფადრებელ მინავალი თვალებით გვერდზე იცურე-
ბოდა.

წამოვიწიე, მინავალადი, შეურჩევლად ფუ-
ლი ხელში ჩაგდებ და აი, ამის შემდეგ ეს უსინათ-
ლო შეუბიძგის კონცედიდან აღარ მიცოდებოდა
ვფიქრობდა: რა ხინისით შემოქალია ჯანით სავებს,
ცხოვრებას შემწებობდა, გულგატეხილობას მთე-
ცხმოდე!

შეურჩევლად მეთადრადიე იბილისს, გა-
დახვებე საქართველოს დედა-ქალაქს, სწამარბივით
მოხერხება ვიცილებდი ეს, თავბრუ დამხტას, გონს
მოვიდე მხოლოდ მაშინ, როცა მატარებელი გაჩერ-
და თბილისის სადგურს წინ, გულს ფანტელთი,
აქნარებით შეგვიარა მარჯი, ჩამოვიდე მატარებლი-
დან და გავერბე მოსკოვის ქუჩით იღვრე ტუბო-
შვილის ბინისაკენ — პირე რაფიერე ერისთავის
ქალიშვილია.

სისარბულით მოხერხება მინადებენი, რაფიელის
მტეუთ ნაწილისი ქალიშვილი. იღვრე დედა ჰე-
პევიასი ნადელიე იყო, დედაი მას საქმრო თვი-
ვით ამოურჩია, სასურამოს მგულბის სოფელ ახა-
თანში მცხოვრები ვეფხე ტუბიშვილი, მარგინ
იღვრე ადრე დაქვინდა და დარჩია შვილი:
დედა, რაფიელი, ეკატერინე და ახი.

იღვრე უცვარდა მანამდე (წუნჯარ ერისთავი)
და მისი საყვარელი მეც თვალიშვილია,
ცდილობდა გაქვარწყლებიას ჩემი უდროოდ დამო-
ხლებს.

რამდენიმე კვირის შემდეგ ჩემი სტუმრად
მობრძანდა ნინო ალექსის ახლიე ერისთავი-ბუ-
გაძევიკა, უსინათლო სკოლის დირექტორი. გა-
დაქვინდა, მინავალი, ვეფხე მანანს ჩემი თან-
აღმოსხი ჩამოსვლიას, შემოქალია უსინათლოთა
ინტერნატში მასწავლებლის თანამშრომელი. უცებ
თავსწინ დამადგა მატარებელი მანა უსინათ-
ლო შეუბიძგის. რა უსწარბი დამხებვედა ვაგიფერე
ჩემივით. ცხადია, ამის შემდეგ, როგორ შეწყე-
ლა უარი შეთქმა. და აი, მეორე დღემდე ვაგინდ
გუთნის ქუჩის № 2-ში, ახლავარბი, უსინათლოთა
ინტერნატში.

რადე მშობლებურს ვაგადავს ჩემში. ვეცნო-
ბოდი თანდათანით უდანაშაულო წყურბრე ბავშ-
ვებს.

თმარ თუნიშვილი, დღა რამეშვილი, შალე-
კო მანაშვილი და მრავალი მთავარი უცვადი
მხებრელი ვაგადავარყენენ, ჩამქარელი იყო მათი
თავისი სინათლი.

გულს მიკლავდა ვიო გოგინებრე, რომლის
ფიქრები თვალის სინათლი დამინებდს ადუბებებს
წყურბრე, ახ ახალგაზრდის მშვენიერ სახეს ხე-
დებს კოლხეთი ვადამკრელი.

აგრე თუნიშვილი მინადრადიე კაკო ვიორბოიანი.
ეს მის დანაშ თვადებნასთვის შემოხვევით თხ-
ლას ვარბოლდს დეკარავა სინათლი. მანანის მთე-
ვლიე და კლავიშებს ვაგუბავად რეხებდა დღიე
მიქელაძე, რომელიც ცოცხალ-მკვდარი ამოუყუ-
ანათ წყვილის ბორბლებიდან.

მეორად პირედ ხანებში საქმის დაწყებას,
მარგინ უსინათლო ახალგაზრდებს წყარე ბედმა
უყუყუამოდ ვაგადამწყვეტინა ხელი მიმეკიდა ამ
ფრადე სახაბოთსმებელი საქმისათვის.

ცნობილია, რომ სახეობა ხელისუფლების დამ-
ყარებამდე უსინათლო ბავშვებს არავითარი უუ-
რადლები არ ექცეოდა. მათ ბედზე რაფინი ფიქ-
რობდა. მართალია, ისინი ამოავრებდნენ უსინათ-
ლოთა საშუალო საწავლებლებს, მაგრამ არ იყო
გამოყენებული მათი ნიჭი, მათი ენერჯია და შე-
საძლებლობანი.

უსინათლო ბავშვთა ინტერნატშიც უსინათ-
ლოთა ცხოვრების სხვადა. დღიობად უსინათლო-
დებოდა მათი ცხოვრების პირობები. ისინი ახლი
წერდნ, კითხულობდნ, აკეთებდნ სხვადასხვა ნიჭის
დასავსე ხახვებს; თვალს საკუთარ ბუნებს, მშენა-
ნებებს.

მეც სისარბული შევერბედი მათ გაღვიბულ
ახლი ცხოვრებას და ხედინებრა ვიცილებ ჩემს
თავს, რომ მატარა წელიდო შემწიდა მათი წარ-
მატების საქმეში.

1921 წელს 15 აგვისტოს რუსიანების გამარ-
ზე ვაგლისას ვიცილებ მას შემწიდა, ჩემს წინ
განდა პირე ვაგინარი განქარავალიშვილის მეთე-
ვლი ირა ჰეპევიკაზე, რომელიც მანკობა თმარ
ჰეპევიასი ჩამოსვლა მარკოვად, სადაც უმად-
ლები ცოდნის მინავალიე იყო წყურბო.

დედე მნის უნაბემა მეგობრებს თავი მოვავ-
ბრე, ერთმანეთს ვრამებო ჩვენ-ჩვენი თვადეა-
ხალი.

არბოიადე დამევიწყებდა თმარ ჰეპევიასის სა-
ხე რეკორდი თანჯარანობით მოვიდა და იგი ჩემს
ნაბიბობს უსინათლო ბავშვთა შეხებას. დღეს არა-
ფინ იყის, რომ თავისი შრომით მოვადრებოა თ-
მარ ჰეპევიკაზე და მუსიკამბილენე პირე. ვარ-
გალი ჰეპევიკე უსინათლოთა ინტერნატის სკოლა-
ში დაიწყო.

თმარი ასწავლიდა უსინათლო ბავშვებს ლე-
ტერატურას და ისტორიას, ხოლო ვიცილებ ჩემ-
ვანე ვაგლისას და მუსიკას. მანა მისივლამ ვადა-
ხალისა ჩვენი მეზობისა, დედე სავაქრელით, დე-
დე მშობლები მშრუწვევლით ვიცილებდნ
ბავშვებს ხელეწილის ეს უსწავლიე და უწარბარ
შეწყვიდა. და ახლი საკვირები რივი იყო, რომ
ჩვენი უსინათლო ბავშვთა სკოლის კლავიშის
საცვლადე ვეფხიანი, მოყენიე მშობისა, მათბრე
ჩამეებს ვაგინებდით.

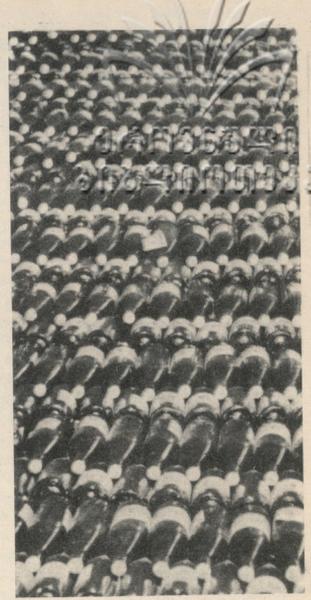
ჩვენ ვმართავდით უსინათლოშვილების ხანდერ-
ბები კონცერტებს, ამ სწავლიბებს დამხარებლად
მცხოვრებდნენ წყურბრები, პირეები, მანაბიბობს:
ტიკანე ტახიშვი, პაპოლე ბაშვილი, ნიკო ლორიკი-
ვანიშვი, ხიონე ჩიქვანი, ბ. ვარბაშვილი, ხანდირ
წაწიშვილი, ვიორგი ლეონიძე, ხანდირ ახიბე-
ლი, ელი ანდრონიკაშვილი, ნატო ვარბაშვი, აკაკი
ხორვაძე და სხვები.

ეს საღამოები დედე ვაგინების ახიენდნენ უსი-
ნათლო ბავშვებისა და ახლავარბების ცხოვრ-
ბაზე. ბევრს დედაბა სურვილი უმადლებს ვანო-
ლებს მივებოდა. მადალიად, ახლი ვიცილებდნ
დაამარბარ უმადლებს საწავლებლებს და შემდეგ
სისარბენტურ, აქმამად იგი შეუბიბო სიღარბულ-
და, კომინატის დირექტორი და უხელმძღვანელობს
700 მანაშვილი, როგორც უსინათლოებს, იხე
თვადიბადრელი. ერთ-ერთი მისი ვეფხე ამოვრებდნ
სისიფლი-სამეურნეო ინსტიტუტზე, მეორე — ახიემქ-
არი ინსტიტუტში, იყო უსტრიბო ქალიშვილი სწავ-
ლებს მუსიკალურ ტექნიკაში.

კაკო ვიორბოიანი ზრდის ირ ქალ-ვარბ, რა-
მელნიე ახიე ამოავრებდნ მუსიკალურ ტექნიკაში.

ხიონე ნიკოლოშვილია დაამარბარ კონცერტო-
ტორი, ვიორგი მელითარბის თურბიდიე ვაგულ-
ტბი.

და, ამირადე, ჩვენ სახეობა სინაშვილებში
უსინათლო დაქვანებმაც მპივეს თავისი აფილი.

მინერალური წყლები

წინათ საპარტოვლოში მინერალური
წყლის ჩამოსვლა მხოლოდ გორჯკოში ვარ-
ბოდა. ისინი მბრად პირობებში. 1918
წელს გორჯკოში ჩამოსვლიე იმან 9 მი-
ლიონ ბოტლიე მინერალური წყალი.

სამკობრო ხალხისთვის მინერალური სა-
პარტოვლოში გამოვლიე იმან იმანს
მბრად უსინათლო მინერალური მინერალ-
ური წყალი. სამკობრო მატარებელი ცოტა-
ნაწილი მინერალური წყლის 4 მთასხილდ გამო-
სავალი. ხოლო მატრო სამკობროში
მბრდის ამ გარემოში. იმით მინერალური
მინერალური წყალი მბრდის სინაშვილი სა-
პარტოვლო მინერალური მბრდის
მბრდის იმით ცოტაოდ მბრდის. რომარბა
საპარტოვლოში და სულაბაითი. ვიცილებ
500-დე მინერალური წყალი ითრება. მბრ-
დებში 20 600.

ამბრად სამკობროში მბრდის ადამი-
ბის ვარბობს მინერალური წყლის ჩამო-
ხვლობა. მათ შორის მბრდის მბრდის
მინერალური წყალი არის ალინარბობის
გორჯკოში წყალი, რომელიც მბრდის
მბრდის მბრდის მბრდის მბრდის მბრ-
დებში.

1959 წელს სამკობროში ჩამოსვლიე
იმან 76 მილიონე ბოტლიე მინერალური
წყალი, მათ შორის გორჯკოში. ხაზისა
და სხვა მბრდის, ჯავახი, უფარბი და
სხვა სანის სამკობროში წყალი ამბო-
ხე მბრად უსინათლო მბრდის. ჯორბის
ჩამოსვლიე მბრდის მბრდის მბრდის
და სინაშვილი ამბოხე ამბოხე მბრ-
დის სამკობრო მბრდის მბრდის
მბრდის. 1965 წელს სამკობროში ჩამო-
ხვლიე იმან 150 მილიონე ბოტლიე
საპარტოვლო მინერალური წყალი, მათ შორის
140 მილიონე ბოტლიე გორჯკოში წყალი.

მინატი

სოფლის მშვიდობისმოყვარე საზოგადოებრიობის ურ-
ჩადდება მაქრონილი სამხრეთ ამერიკის პატარა ქვეყნის—
კუბის რესპუბლიკისათვის.

სახალხო რევოლუციამ დახაზა მისეა ახალ ტრასა კუ-
ბის ისტორიაში—წაიდავ მთაწმინდა საზოგადოებრივად
და სოციალური წყობილების დემოკრატიისა და პროგრესის
განვითარებისათვის, ეს რევოლუციამ უდავოდველი წარმოა-
მა აზიურთულად გროვულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის, რომელსაც
მოიცვა კოლონიური და დამოკიდებელი ხალხები დედამიწის ყველა ნა-
წილში.

კუბელი ხალხის გამარჯვება შინაურ რევოლუციად ამერიკის შეერთე-
ბულ შტატების იმპერიალიზმის წაბრუნების ადვილია მაისკურად ეროვნულ-
განმათავისუფლებელი ძალების დადგინებისათვის კონკრეტულად
და იმას შიშობს, რომ ამერიკის შეერთებული შტატების იმპერიალიზმის ზურ-
გ დათმობა ამერიკის ქვეყნებში, რომლებიც განსაკუთრებით მხარს უჭერ-
დნენ თავიანთ საიმედო ბაზისთან და მიანდით, სერიოზულად გაიზარდა.

კუბის რესპუბლიკა მდებარეობს დიდი საზღვაო მიწისხეობის გზაჯვარე-
დნულ ატლანტიკურ წყნარ ოკეანისკენ და ჩრდილოეთით სამხრეთ ამე-
რიკისკენ. ეს არის პატარა სახელმწიფო, რომლის მოსახლეობა შეადგენს
მ.წ მილიონ მცხოვრებებს, ხოლო ტერიტორია 114,5 ათას კვადრატულ კილო-
მეტრს. კუბის მოქალაქეებმა მრავალი სახარებელი წარსულები—რკინის,
ჭრის, ბოქსიტების, ვოლფრამის, თქვის, ვერცხლის მდიდარი სახაღობები.
მისი რბილი ჰავის, დიდი მცენარეულობის, განსაკუთრებით ხელსაყრელი
მუხრებრივი პარობების გამო კუბა მრავალხეობა წარმოადგენს დაქვეითებულ,
მაგრამ უცხოელმა დამპყრობლებმა იგი ცრემლებით და ტანჯვას ქვეყნად
ქცევს.

1492 წელს, როცა ქრისტეფორე კოლუმბმა კუნძული კუბა აღმოაჩინა და
მას უწოდა „სუბამაზისი მიწა“, რომელიც ოცნებ უხოცავე აღმამის თვალში,
ესპანელი დამპყრობნი შეებინენ კუბის, მესერულად გაუსწორდნენ ადგილობ-
რივ მცხოვრებებს და 300 ათასზე მეტი ინდიელი დახოცეს.

ესპანელი დამპყრობლები ოთხ საუკუნის მანძილზე ბატონობდნენ ამ
კუნძულზე. მხოლოდ 1898 წელს კუბა ფორმალურად გამოცხადდა დამოუ-
კიდებლად სახელმწიფოდ, მაგრამ იგი ხელში ჩაუვარდა უფრო ძლიერ მტე-
რებს—შეირის შეერთებულ შტატების იმპერიალიზმს, რომელიც ექვსი
ათწლეული წლის განმავლობაში ჯიჯინდა მის გატანად სურს. ესპანეთ-
ის ომში „დამპყრობნი“ ფარისებურად სახაბით შეერთებულმა შტატებმა
შობადნის კუბის ოკუპაცია და იგი თავის „შეირის პროვინციად“ გადაქ-
ცეს.

კუბის განაგებდა შეერთებული შტატების მთავრობის მიერ დანიშნული
სამხედრო გუბერნატორი გენერალი ვუდი. მისი უფლები მეთავაურობითი
შეუშვად კუბის რესპუბლიკის კონსტიტუცია, რომელიც განსაზღვრავდა
გაიგნავა ამერიკის კონგრესს. სენატორს პლატა და კონსტიტუციური შეი-
და „შეირიანა“, რომლის ძალითაც კუბის ეროვნულად ურთიერთობა
დაუმტკიცებდა სხვა სახელმწიფოებთან, თუ არ ექნებოდა შეერთებული შტატე-
ბის ნაწილი. შეერთებულმა შტატებმა მიიღეს აგრეთვე კუბის ტერიტორიაზე
სამხედრო-საზღვაო და სხვა ბავების შექმნის უფლება.

1903 წელს შეერთებულმა შტატებმა კუბის თავის მთავრის კასალერო
ხელშეკრულება, რომელიც აშკარად მოქმედებდა კუბის ეროვნული სუვერე-
ნიტეტის უზღავლებას. ამერიკის სამხედრო ზრვავ სამხედრო-საზღვაო ბაზის
ახაშენებულად იფარათ მიიღო კუბის ტერიტორიის ნაწილი—გუანტანამო, აშ-
რადაც, კუბაში შეიქმნა იმპერიალიზმის პროვინციაცაო კერა და პლაც-
დარში ქვეყნის შინაურ საქმეებში ჩასაგრავდა.

1934 წელს ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის იძულებული
გადა აჩვენა რა გაიქცა კუბელი ხალხის მიხედნე პროტესტისათვის, რის შე-
დედეცად ამერიკის პლაცის კასალერო „შეირიანაში“ გაუშვენილად გამო-
ყვანდა. მაგრამ შეერთებულმა შტატებმა შეინარჩუნეს ვანტაჟის სარ-
დინო-საზღვაო ბაზა, რომელსაც ახლა კონტრაგულაციური ძალების ქა-
ტეგია აგრეთვე კუბის რევოლუციური ძალების წინააღმდეგ ძირკამიზო-
ბრული შერაბისათვის.

შეერთებული შტატების მმართველობის ქვეშე ათწლეული წლების მანძილზე
კუბის ბრუკულდების პოტენციალი გაიყვანა თავიანთი აფინტეში. უკანასკნელი
მთავანი თუ გენერალი ბატისტა, რომელიც კუბის ეკონომიკა ოთხშესი
მოდიანად დაუმორჩილდა ურალ-ბატისტის განაგებების ინტერესებს, კუბის ნა-
თავის მოიპოვებდა და გააძუშეყვანა, საშინაო და საგარეო ვაჭრობა ტრანს-
პორტი, კავშირგაბმულობა, ერთი სიტყვით ეკონომიკის ყველა ძირითადი
ზერტები შეერთებული შტატების კაპიტალიზმის ხელში მოექცა. ბატისტის
მმართველობის დროს შეერთებული შტატების კაპიტალიზმს ნდებდა კუბაში
ერთი მილიარდი დოლარის მთავარი. შეერთებული შტატების მონაწილეობით
კუბელი ხალხის უმდიდრესი ექსპლუატაციის შედეგად უკიდურესად იძვრდ-
ნენ მისი მილიონი დოლარზე მეტი მიწის. 20 ათასზე მეტი კუბელი ბატონე-
ტი ბატისტის სისხლიანი რეჟიმის მსხვერპლი გახდა.

კუბაში მთავარი რევოლუცია ერთი წაივას ჩვეულებრივ სახატაკ
გადატარებების, რომელიც ხშირად ხდება დამოინერო ამერიკის ქვე-
ყნებში. ასეთი გადატარებების დროს უცდელი რჩება საზოგადოებრივ-სო-
ციალური წყობილება. კუბის რევოლუციამ იუ მიიწილებინდნენ ხალხთა

ფართო მასები, რომელთა ავანგარდი აუო მუშათა კლასი. რევოლუციამ
აქტიური მონაწილობა მიიღო მშრომელი დიდობის შერწყმისგან წარსუ-
ლმა და აგრეთვე ქალაქის წარმოდა და ეროვნულმა ბუნებრივმა კუბის
ზღვანდელი მთავრობის ხალხის მთავრობა სახალხო-რევოლუციური მოავ-
გის, რომელსაც კუბის ეროვნული გმირი დიდი კატარე მთავრობის,
გადატარო შეუდგა დემოკრატიული გარდაქმნა განხორციელებას. მისთა
შეერთებული შტატების იმპერიალიზმის აფინტეში—დატარებებისთვის,
შეკის წარმოების მანგანუმის ხეცისფულებს კაპიტალური და სამხედრო
აპარატი; შექმნა რევოლუციური სამხედრო ძალები (არმია, ავიაცია, ფლო-
ტი და მილიცია), გაუქმა გამოძიების ბიურო და შექმნა უშიშროების რე-
ვოლუციური ორგანიზაცია.

მთავრობამ განაჩინებულად ლენისძებინა კუბის ნახევრადკოლონიური
მდგომარეობის აღმოსაფხვრელად, ეკონომიკის განავანებლად. შეადგინო-

ვა უცხოეთის კაპიტალი და ახალდა მოხალხების ცხოვრების დღე. შექ-
მნა დიდიგემის ეტრანალური საბჭო, რომელიც უწყველად კუბის ეკონო-
მიკის, მის რესურსებს და შეხალებულბობს.

განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა აქვს აგრარული რეფორმის განაჩი-
რებებს.

კუბაში ოთხწლეულია 300 ათასზე მეტი უშიშარული გლეხი, წარბილი მო-
ჯარადრე და 500 ათასამდე მოჯარადრი, რომლებსაც უწოდებენ სამშუა
ქონადრე მხოლოდ ოთხი თვის განმავლობაში. ე. წ. „შეირის სერვისი“ დროს
სახანგახანო მთის ძირითადი მასა იყენებდნენ—დატარებების
მტლობის და შეერთებული შტატების მონაწილეობების მიტერ ბრავის
ხელში. 2,336 მხსევი მესაკურებს ეკუთვნოდა 425 ათასი ჰექტარი მიწა,
ეს ნიშნავს მათი მესაკურთა 1,5 მილიონებს განაგრებულბობა იყო
მიიღე სახანგახანო ფართობის 48 პროცენტზე.

აგრარული რეფორმის შედეგად მთავი დატარებულბობა და უცხოელი
მონაწილეობების მიწათმფლობელობა. დღარბისტი გლეხობის მნიშვნელობა
ნაწილს მიწა გადაეცა უხასყიდოდ. შეიქმნა სახელმწიფო სახანგახანო სავ-
დებობის ქსელი, გლეხებს შენაძლებლობა მიეცა მცირე საცაფურის მფარე-
ბად მიიღონ სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-იარაღები.

მთავრობამ მიწად დაიხას ობიერებადი გარდაქმნის სოფლის მეურნეო-
ბა, რომ მთავრობის ურწმუნელობა სუკური და შექმნის პროდუქტობა.
რევოლუციის განაგრებება შედეგად მთავრები კუბის ფართო ეკონომიკური
და კულტურული კავშირითობობის დაყარება ყველა სახანგახანო
მთა სოციალური წყობილების განგრეგლად. კუბის ადგილია საბჭოთა
კავშირთან დიპლომატიური ურთიერთობა, რომელიც შეუქმნებლი იყო 1952
წელს. როცა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პრეგილი
მოადგენა ა. ი. მიხაილის კუბაში მეთვალყურეობა თავისა სსრკო ხელ-
ის განხმის დროს, სტალინობრე იქნა საბჭოთა კავშირ-კუბის საკავშირე
შეკრებულბობა, რომლის შეხასხაბად ჩვენ ქვეყნის სოციალ-დემოკრატიულ
შეშეკვებს ერთი მილიონი ტონა მავრია და ლიგირია სხვა სახეობით. ამავე
წელს საბჭოთა კავშირის მრედაფთან პირობების კუბის მისე კრდობა
100 მილიონი დოლარის რაოდენობის საბჭოთა კავშირის მანქანების და
მოწყობილობების შენაძინად, რომელიც საბჭოთა კუბის ეროვნული მრეწე-
ლობის შესაძენლად.

კუბის მთავრობამ სსრ კავშირის მინისტროს საბჭოს თავმჯდომარე ნ. ს. ხრუშჩოვი ოფიციალურ ვიზიტად მიიწვია კუბის რესპუბლიკაში. ნ. ს. ხრუშჩოვმა თანხმობა განაცხადა ესტუმროს კუბის და თავის მხრივ კუბის რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრი ფედერ კასტრო მიიწვია საბჭოთა კავშირში ოფიციალურ ვიზიტად. ნ. ს. ხრუშჩოვმა რწმუნა გამოთქვა, რომ კუბელი ხალხის სამართლიანი საქმე გაიმარჯვებს, რომ რევოლუციური კუბა გადალახავს ყველა სიძულეს, რომელსაც მას უწმინდად ამერიკის შეერთებული შტატების იმპერიალიზმს და მათი სატელიტები.

კუბელი ხალხის უცველი დამოუკიდებელი ნაბიჯი, მიმართული იმპერიალიზტური სახელმწიფოების ბატონობისაგან თავის დასაცავად, შეერთებული შტატების მიმართული წრეებს თავებდა და მიანიშნავს. შეერთებული შტატების იმპერიალიზმს, რომლებსაც არ სურთ შეერთებულ კუბაში თავიანთი პრივილეგიების დაცარება, თანხვარ პროვოკაციის მიმართავენ იმისათვის, რომ არ დაუშვან ამ ქვეყნის თავისუფალი, დამოუკიდებელი განვითარება.

მაგრამ ამოა ახალგაზრდა რესპუბლიკის მტრების ოინებია—ახლა კუბელი ხალხი თავისუფალია და, თუ რა გადაწყვეტილება მიიღებს იგი, ამის შესახებ წინასწარ არავის არ მიმართავს ენებართვისთვის, ჩვენ ახლა არ ვკითხებით შეერთებულ შტატებს, თუ ვის მივცემთ ჩვენს გაერთიანებულ ძრების ორგანიზაციას ამ ამერიკის სახელმწიფოთა ორგანიზაციის. ჩვენ ახლა ვმოქმედებთ როგორც სუვერენული სახელმწიფო—განაცხადა ფედერ კასტრომ.

სწორედ ეს ავიწყებს ამერიკის შეერთებული შტატების მიმართული წრეებს. სწორედ ამიტომ გამოყვედელი ბრეტუნაული პრესის კუბის ახალგაზრდა რესპუბლიკა მიანიშნა „კომუნისტურ საფრთხელ“ შეერთებული შტატებისათვის და მთელი დასავლელი ნახევარსფეროსათვის.

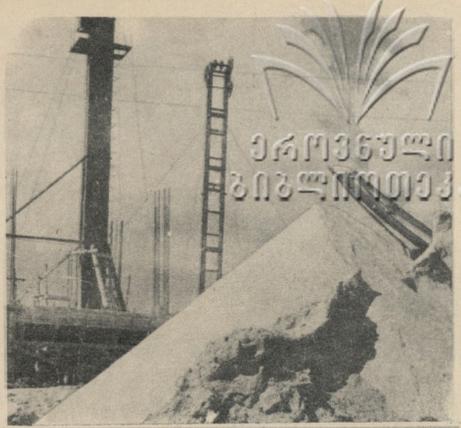
ამერიკის შეერთებული შტატების იმპერიალიზტები აშალებენ კუბაზე თავდასხმას საზღვაო კვითია ვაზრების საუბლებით. კუბა მრავალჯერ და მამებს შეერთებული შტატების ტერიტორიიდან აფრენილმა ოთხმოცნობა ვემა. ფუნქციონის სამხედრო საზღვან ხაზიდან შეერთებული შტატების კუბის რევოლუციური მთავრობის წინააღმდეგ ძირაგამოხრბლი მუშაობისათვის დიდე რაოდენობით გზაწმან ვაჟურებს, დეგრესანტებს, მკვლელებს.

აშალებენ რა აგრების კუბის წინააღმდეგ, შეერთებული შტატების მიმართული წრეები თავიანთი უხეშედი ზრბევისს განაგრძობენ და მინართავენ ცენტრულიებზე „მონროს დოქტრინას“, რომლის არის ის არის, რომ ცერობის სახელმწიფოები არ უნდა ჩაერთონ ამერიკის კონტინენტის საზღვრში, ხოლო შეერთებული შტატები—ცერობის ქვეყნების საზღვრში. ეს დოქტრინა 1823 წელს წამოაყენა შეერთებული შტატების მთავრობამ პრეზიდენტმა მონრომ. მას შემდეგ შეერთებული შტატები „მონროს დოქტრინას“ იმისათვის იყენებდნენ, რომ განხორციელებინათ თავიანთი ვაჟურული ბატონობა ლათინური ამერიკის ქვეყნებზე, მიიტაცათ მათი სამხედრო, ახლა, ამ „დოქტრინაზე“ დაურდენობით ამერიკის შეერთებული შტატები კუბა ცდობილებენ დამოწმან თავისუფლებისმოყვარე კუბელი ხალხი. მაგრამ „მონროს დოქტრინა“ ოტორიბის წარსული ეტაბელი. ლათინური ამერიკის ხალხის სურთ თითაინ იყენენ თავიანთი ბუვის განხორციელებას.

უკანასკნელ ხანებში ამერიკის შეერთებული შტატების ავანტიურულმა მოქმედებამ კუბის წინააღმდეგ განაქტობინათ თავებდური ხასიათი მიიღო. ვაჯებმაღაში, ნიკარგუასა და ჩრდილოეთ ამერიკის შტატ ფლორიდაში კუბის წინააღმდეგ ხანობი მოქმედების დასაწყისად მზად არის დაქირავებული არბია. კუბის, მატასა და იანაიკის ფართო რაიონში მიმდინარეობს შეერთებული შტატების სამხედრო საზღვაო ფლტის დიდი ძალების მანევრები. ფუნქციონის ვაჟურული ცდობადა საბრძოლო ვაგნაში. ამერიკის პრესა ესახება, რომ კარბის ზღვაში თავმართული შეერთებული შტატების საზღვაო ძალების მანევრების შეუძლიათ უცვლი წუთის გამოიჩინონ ძალადა ხალხის უცვლელვარი ფრმას, დაწყებული მოჩაღური ზეგაღმდინდან, ვაჯავებული ატმოსფერო დატრიატში.

მაგრამ მათაჟა კუბელი ხალხი დარწმუნებულია თავის ძრებებით. კუბის სუვერენული რესპუბლიკა ამერიკის კონტინენტის სხვა რევოლუციული ვაჟა თავისუფლებული ბრძოლის დროში ვაჯად. ლათინური ამერიკის, აზიისა და აფრიკის ხალხები, მთელი მსოფლიოს მშვიდობისმოყვარე ძალები აღსურებული არაა ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის მოქმედების ვაჟი. იხიან მხრავადიდე რწმუნებ კუბის რევოლუციური მთავრობის მტკიცე პოლიტიკას და ვაჯავებთ ამბობენ: „სებელი შრას კუბისაგან“.

ღვინი ბესიკაძე

აკავედეული ნიღისკული

საკართველოს სახაოთა მავშირში საბატრი ადგილი უშავია არაკავედეული წოდისმეფის მოკოვებით. ასე მახალთავე: დღერი სათრის საბატრეულ სსრ კავშირში პირველ ადგილზე არის პარტი. ბატრინის, ადგილის, დიტომინის, ბალსის, სანაშაშის, ტაბის, ხოლო ამერიკა დიღველ მავსარეულსა და ვინაგების მოკოვებით, ნავთობავაჟრეულსა სათრის საბატრი ნდელეუდი ჩაგვისაგანა ურინ ვომატული პავიციონაჟი მთავრობა. აშეგადა საბატრეულ მავსარეულს მთელი ნავთობავოკოვებით და ნავთობავაჟრეული რეაჟრეულსა პირითაღა ბატრეულ ბავსარეულსა და სასანაშელ ირინება. მთვეუ მავსარეულში ნავთობავაჟრეულსა ბატრეული ბატრის, მთახანაშელ აშრებოთ, პავთობ ბალსი და დიტომინის. უნდა აღინერნოს, რომ ბავთრებთის ხანისმით საბატრეულ პირველ ადგილზე მსოფლიოში, მავსარეულ პირველს. ჩვენი აგვისინ ბავსარეულსა მთიშრის მთელი სარეაგინით საბატრეულსა ბავსარეულ ვოშაღბლი მთვეობს.

მთლილ უშალი იღვება საბატრეულზე მბ ბავსარეულს, ბავსარეულს ვინაგის ნინსაბოტრისა და სილავაშით საბატრეულს მავსარეულს ბალსი არ მთავრებია. ჩვენი ბავსარეული ბავსარეულსა უნდაგადას. კითვის მბტრეაგინებულსა, ხნული მოსკოლის მბტრეა ბრტი საღვარე „მოხბრტი რისაღ“ მთელანა მავსარეულ ბავსარეულსაგანა აშენებოთ, ჩვენი ბავსარეული აშრენება ბავთრეულ მოსკოლის უნიგინებთის უნიგისა, მთავარბის სასახლეს მონდელთში. კულტურისა და მცინეობის სასახლეს ბავსარეული და სსა. აბატბის მთიშრის ბრტილ-ბრტი მთვეობელი საბატრეული. მთიშრის ნახაბარი საბატრეულ, ასე ვინაგისა და რავთრის სასაბოთი და რავთრის ბავსარეულსაგანა სარეაგინების დღერი უშახტრეულ ბავთრეულ აბატბის საბოტრის მავსარეულსაგანაგადას.

მბრეწალოზ

ღვინი საბატრეულს სახალხო მთავრობის ხედილით წოდს საბატრი მავსარეულს. რთობითი პრეზენტების წოდობით საბატრეული მთიშრეული მთავრობის უშახტრეულს. ასე, მახალთავე, ჩვენი რესპუბლიკა სახაოთა მავსარეულსაგანა პირველ ადგილზე დატრეობის. ბავსარეის, აშრებოთ, პარტიის აშრებოთ, ციტრუსოვანთ ნავთრის და მშვიდაბული ველის წავთრებით, მთიშრე ადგილზე—ვინაგისა და ბალსის მოკოვებით, ვოშაგინ-ნავსარეულსა და მავსარეული წოდის მავსარეული. აბატრების ბავსარეული, მთიშრეული წოდის საბატრეული, ასევე ადგილზე ვოშაღბლი და მთუშის ბავთრებოთ, უნდაგის, საბატრეული ატმოსფეროვლის და მთავრებოთ წავთრებით, მავსარეული მოკოვებით და პ. შ.

ღვინიღვ კლინდობს საბატრეულს მავსარეულის უნიგინებოვანს პრეზენტობით ვინაგის მოსკოლს ბავსარეულს, 1960 წელს საბატრეულსაგანა დიღველ საბატრეულს პრეზენტობს ბავსარეულს მოსკოლს ვ. აგვისანსა. საბატრეულს საბატრეულს პრეზენტობს ბალსი და ბავსარეული მთუ 19 ბავთრეული მოკოვებისა და ბავსარეულს.

თეატრალი

წლის მეორე თვე შედგება 28, ნაკიან წელიწადში კი 29 დღისაგან.

ძველ რომში, როდესაც წელიწადი 10 თვისაგან შედგებოდა, თებერვლის თვე არ არსებობდა. შემდეგ წელიწადის დეკამბრა ორი თვე—ანგარი და თებერვალი. თავდაპირველად თებერვალს წლის ბოლო—მეოთხედზე თვე იყო და იანვრზე წინ იდგა. ძველ თებერვალში 29 (ნაკიან წელიწადში კი 30) დღე ითვლებოდა. მაგრამ რომის იმპერატორმა ავგუსტემ თავის სახელობის 30 დღიან თვეს თებერვლის ანგარიშში ერთ დღე მოჰმატა. ამიტომ თებერვალში დღეთა რაოდენობა 28-დღე დღივად.

როგორც ცნობილია, ოთხ წელიწადში ღატაგოვლი ერთი დღე თებერვალს ემატება, ძველ რომაელთა თვითული თვის მიხედვით რიცხვს კალენდს უწოდებდნენ (აქედანაა ნაწარმოები ცნება კალენდარი). რომელი არასივლეს არ იტყობა დღეს 24 თებერვალაო, არამედ მართკის კალენდრამდე 6 დღე დარჩაო. ამიტომ მეოთხე (ანუ ნაკიან წელიწადში) ორჯერ იხსენიებდნენ 24 თებერვალს. ე. ი. მართკის კალენდრამდე (ე. ი. დამდეგამდე) ორჯერ ითვლიდნენ 24 თებერვალს. ლათინურად „ბი სექტუს“ ე. ი. „სამეფო მეექვსე“ ამ რომულან „ბი სექტუსდამ“ არის ნაწარმოები რუსულად Висотный. ცნობილია ძველი რომაული ანუზაზ: აუტ კალენდს ვრესკს“ ე. ი. ბერძენთა კალენდრამდე ბერძენებს კალენდარი არ ჰქონიათ, ე. ი. ეს გამო-

თქმა ნიშნავს საჭმის სამუდამოდ არ გაკეთებას.

ქართული სიტყვა ნაკიანი (ნაკი) ნაკლებს ნიშნავს. სულხან-საბა ივის, რომ „ნაკი ერთსა წელიწადსა ჰქონად დღენი 365 და კანნი 6. ხოლო ოთხისა წლისა რა ოთხჯერ ეტყენი. კანნი შეკრებო ოცდაოთხი ცამი იქნება, რომელ არს ერთი დღე და დამე. ამისათვის შეითხებსა წელიწადსა 366 დღე შივალს, რომელსა ნაკად უწოდენ“.

თებერვლის სახელწოდება დღემდე არაა დადგენილი. ზოგის აზრით სახელი წარმისხდა ძველ რომაული დღესასწაულის „ფებრუა“-საგან. ეს სიტყვა კი ლათინურად ნიშნავს თხის ტყევის ღვედს, რომელსაც ამ დღესასწაულზე ტყაში გამოხული ქურუმები იქნენდნენ და გზაზე შეხვედრილ ქალებს ღვედებით სცემდნენ. მეორე განმარტე-

ბით „ფებრუა“ ლათინურად ნიშნავს განწმენდას, შეკვდის/სულის მისათვის. ნარს რომაელებს მიაჩნდა რომ თებერვლი ცუდი, არაფენიერი თვეა, ამიტომაც ყველაზე ნაკლებ დღებს უნდა შეეკავებინათ მართლაც ყველაზე ნაკლები თვე სწორედ თებერვალშია.

1719 წელს ბიუროკრატია კალენდრის მიხედვით ფრანგულსათვის თებერვალს წლის მეხუთე თვე იყო. იწყებოდა 20-22 იანვარს და თავივებოდა 18-20 თებერვალს. ამ თვეს ერქვა პლევიოზა, ე. ი. წვიმიანი თვე.

ძველ რუსეთში თებერვალი ყველაზე ცოცხალ სუსთან თვედ ითვლებოდა და მას უწოდებდნენ ბოგოგრესი-ს, СНЕЖЕНИ-ს, უკრაინელები კი ЛЮТИН-ს. ძველ ქართული თებერვალს უწოდებოდა სურუნუნისი (ან უყვარკალი).

განათლება

1918 წლამდე საბარათელოში არც ერთი უმაღლესი სასწავლებელი არ იყო. ყოველ 10.000 სულ მცხოვრებზე მიწოდებოდა მხოლოდ ორი მძიმი და სამი მანქანა უმაღლესი. 40 წლის მანქანა საბარათელოში ვიწრობს 20 უმაღლესი სასწავლებელი, 120 ტექნიკური, 150 საბავშვო-ინჟინერული ინსტიტუტი და დასწავლულმა. 1960 წელს ოთხ-მილიონიან საბარათელოში სამართლის განყოფილება სკოლაზე მეტად 600 ათასი მოსწავლე, ე. ი. 1,6-ჯერა მეტი. ზიდაც იტალიაში (48 მილიონი მცხოვრებნი), 1,9-ჯერა. ზიდაც თურეთში (24 მილიონი მცხოვრებნი) და სპარჯა მეტი, ვიდრე ირანში (21 მილიონი მცხოვრებნი).

ყოველ 1.000 სულ მცხოვრებზე საბარათელოში 38 უმაღლესი დასწავლულმა და ამ ჩხრივ ჩვენი ჩესაბაღალია მსოფლიოში პირველ ადგილზეა.

40 წლის მანქანაზე საბარათელოში უმაღლესა სასწავლებლებზეა მოსწავლეს 95 ათასი მძიმი, ინჟინერი, პედაგოგი, აბრონიმი და სხვა სამეცნიერული, ხელოვნებისუფლება გამოუყვებს 150 ათასი სამეცნიერული. ამჟამად მძიმიებს რაოდენობით საბარათელო აბარათე პირველ ადგილზეა მსოფლიოში, ჩვენს რესპუბლიკაში ყოველ 10.000 მცხოვრებზე მოდის 32 მძიმი. მაგრამ რომსაც ავსტრიაზე უმაღლესი მსოფლიოში უდრის 12-ს, ინგლისში—9-ს, თურქეთში 3-ს. ხელოვნებაში არ მხოლოდ ერთს.

შურნალ „დროშის“ №1-ში მოთხზებული კარსაპორტის პასუხები.

ვერტკალურაი:

1. შეგვიწინა. 2. უღუფა. 3. ანდელუზია. 5. დიხი. 6. აღტაი. 7. ტაბი. 10. ამაი. 11. ჩიუე. 12. ამბოტუფა. 16. რახბტაი. 18. ხირია. 19. იოამა. 21. ძაუ. 22. ზია. 28. ომევა. 30. რაბი. 31. ხიონი. 32. დინოზავრი. 33. ზარო-მეტრა. 35. დინზა. 36. ახაკი. 40. კორტა.

ბორიონტალურაი:

4. შეგომლიხი. 5. დუნა. 8. ომი. 9. ტლუ. 13. არი. 14. იშმი. 15. ინა. 17. მია. 18. სუფრა. 20. იგი. 23. დლე. 24. ზაღრა. 25. კასო. 25. ოხი. 27. უოი. 29. აოტა. 31. სია. 34. ტრი. 35. ლიბია. 37. აბო. 38. იოინი. 39. მარო. 41. ათონი. 42. ანტიტეტორა.

რედაქტორი ალიო მირცხულავა | სარედაქციო კოლეგია: ი. გვიგინიშვილი, ს. დურმიშვიტ, მ. ხაკაჯივილი, პ. მ. მდივანი 8. ჩანავა | ი. ტაბაღლა, ი. ციციშვილი, გ. ჩხეიძე, უ. ჯაფარიძე

სბ. ძ. კვცინტაშვილი კომპიუტერის გამოკვეთვით | მსატარი-რედაქტორი გ. ირანი | ტერედაქტორი ლ. სუფიაშვილი

რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პ. № 42, IV სართ. | ტელ.— რედაქტორის და პ.შ. შედევის — 3-52-69, განყოფილებების — 3-95-38

რედაქციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. | უახი 30 აპ. ვარკეთი და ჩანართი გვერდები დაბეჭდილია ფოტოკომპიუტერისა

ხელმოწერილია დასაბეჭდებ 10/1-61 წ. ვაგონი. № 7, ქალ. ზონა 70x108/1, 1,5 კმ. ღურც. ნაბეჭდო ფურც. 4,11. საავტორო ფორმითა რიოდ. 4,79. | პერიოდული ფორმითა ჩაიდენობა 4,8. ფორმული ფორმითა ჩაიდენობა 4,8. ტიპარ 22.000, შტ. № 41, უფ 00010

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дроша“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

სპ. კვ. ცვ. ნ. გომიშვილის პ. კომუნისტა, თბილისი, ლენინის ქ. №14.

საბჭოთა არმია

შენ გეუბნები, ვინც გინდა იყავ,
 დედა, შვილი თუ
 ძმა, ნათესავი,—
 შენი მამული ვისაც კი გიყვარს,
 მგმასტხე ხარ თუ ბურის მოთსავი!—

როცა იმსხვრევა რიერაჟის თალი
 მზის ამოსვლით და — არა ატომით,
 შევტრფით მომავალს... და სულით ლალი
 ჩვენზე ბედის ჩვენ ვართ პატრონი.

როცა ველები იკლავენ წყურვილს
 და შრომის ცეცხლად ჩვენც ავინთებით,
 ფრთები ესხმება
 ნებას და სურვილს
 და გვიხარია დღე ხვალინდელი.—

ვინ არის მაშინ იმედი ჩვენი?—
 ხალხის არმია — მძლავრი მარჯვენა,
 ვინც ჩვენი ქვეყნის
 დაიცვა ბუნენი
 და მტრებს გმირული ძალა აჩვენა.

ვისაც მშვიდობა მიუძღვის ფარად,—
 ჩაგრულ ხალხისთვის რისხეა არ მიაქვს,
 დიდება მარად,
 დიდება მარად
 თვისუფალი ხალხის არმიას!

1945 წელი—გერმანიის ფაშისზე გამარჯვების დღეს
 წითელი დროშის აღმართვა რეისბტაგზე

1918 წელი. 23 თებერვალი. ახალგაზრდა წითელი არმიის პირველი გამარჯვება გერმანიის იმპერატორის ჯარებზე საბჭოთა არმიის შექმნის დღე

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

